

KULTÚRA

ROČNÍK XXII. – č. 18

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

23. OKTÓBRA 2019

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,60 €

Len nedávno sa skončili oslavy a spomienky 500. výročia reformácie, ktorá – ako je známe – sa začala v Nemecku, skončila schizmou a natrvalo tragicky poznačila dejiny Katolíckej cirkvi. Podľa názoru viacerých kritických pozorovateľov vývoja udalostí, v radoch nemeckej katolíckej cirkvi sa po piatich storočiach opäť rysujú na obzore črty novej reformácie.

Denne počúvame komentáre, že Katolícka cirkev prechádza vážnou vnútornou krízou. Vari nikde sa tá kríza tak vypuklo neprejavuje ako v Nemecku. Táto najbohatšia cirkev na svete trpí akútnym nedostatkom domácich kňazských povolání (v mníchovskej arcidiecéze, v ktorej sa ku katolíckej viere hlási 1,7 milióna veriacich, sa v roku 2016 iba jeden mladík rozhodol pre kňazské povolanie), masovým odchodom z Cirkvi (v roku 2018 vyše 200 000 katolíkov úradne odhlásilo svoju príslušnosť k viere svojich predkov), klesajúcou účasťou veriacich na bohoslužbách, sekularizačnými tendenciami v radoch kňazov a episkopátu.

Konferencia biskupov Nemecka je polarizovaná do dvoch skupín: 1. reformná a pokroková skupina, ktorú predstavuje predseda konferencie biskupov, mníchovský arcibiskup kardinál Reinhard Marx a 2. konzervatívna skupina, ktorej najvýraznejším predstaviteľom je kolínsky arcibiskup, kardinál Rainer M. Woelki.

V marci 2019 kardinál Marx verejne oznámil, že biskupská konferencia Nemecka, v spolupráci s laickým združením Ústredný výbor nemeckých katolíkov (Zentralkomitee der deutschen Katholiken), majú v pláne usporiadať dlhodobú akciu, tzv. záväznú synodálnu cestu (Synodalweg), kde sa budú zaoberať naliehavými problémami, ktoré v súčasnosti najviac zaťažujú Cirkev: 1. Moc a rozdelenie moci, 2. Sexuálna morálka, 3. Kňazský životný štýl, 4. Postavenie žien v riadení Cirkvi.

Účasť laického združenie nemeckých katolíkov na synode naznačuje, akým smerom sa budú diskusie a rozhodnutia uberať. Ústredný výbor nemeckých katolíkov, ktorý je známy svojím radikalizmom a liberálnymi sklonmi, nie je novou organizáciou, iba starou organizáciou pod novým menom. Organizáciu pôvodne založil princ Karl Löwenstein v roku 1848 a až do roku 1952 existovala pod menom Nemecká katolícka jednota (Katholische Verein Deutschlands). Zastupovala záujmy katolíckej cirkvi v Nemecku a v tomto ohľade vykonala kus zásluhnej práce. Popri mnohých chari-

tatívnych podujatiach pravidelne usporiadala aj tzv. Katolícke dni (Katholikentage), ktoré sa konali každé 2 – 4 roky a bývali mohutnou manifestáciou katolicizmu s účasťou veriacich nielen z Nemecka, ale aj z Rakúska a Švajčiarska. V posledných desaťročiach sa však podstatne zradikalizovala a v máji 2015 sa jej vedenie pozitívne vyjadrilo za manželstvá osôb rovnakého pohlavia (Homo-Ehen). Dnes už schvaľuje, ba i presadzuje také “reformy” ako dobrovoľný celibát, diakonát a kňazské vysviacky žien, prístup k Eucharistii rozvedených a znovu zosobášených osôb a iné z katolíckeho hľadiska pochybné novosti.

Tento postup vedenia nemeckej Katolíckej cirkvi vyvolal značné znepokojenie v určitých kruhoch vo Vatikáne. Našťastie, tam sú ešte v úradoch ľudia, ktorí vedia “čítať medzi riadkami” a rozumejú, čo sa

Nová reformácia?

skrýva pod relatívne nevinnými eufemizmami. Vedia, že “rozdelenie moci” je vlastne pokusom o oživenie galikanizmu, t. j. úsilia o samostatnú, od Ríma nezávislú Cirkev; že “sexuálna morálka” znamená zmenu postoja Katolíckej cirkvi ku homosexualite a cudzoložstvu; že “kňazský životný štýl” je útok namierený na povinný kňazský celibát; a že diskusia “o postavení žien v Cirkvi” predstavuje tendenciu nátlaku na Cirkev, aby nasledovala protestantské cirkvi, kde ženy už majú voľný vstup nielen do diakonátu, ale aj presbyteriátu a episkopátu.

Podľa informácii vplyvnej nemeckej periodickej publikácie Herder Korrespondenz na dôvernom stret-

nutí (či stretnutiach) vedúcich predstaviteľov Kongregácie pre náuku viery, Kongregácia pre klérus a Kongregácia pre biskupov, osobnosti zodpovedné za jednotu Cirkvi a čistotu viery poverili štátneho sekretára kardinála Pietra Parolina, **FRANTIŠEK VNUK** aby oslovil pápeža Františka a požiadal ho o patričný zákrok.

Pápež František vyhovel ich želaniu a dňa 29. júna 2019 posielal do Nemecka “List putujúcemu Božiemu ľudu v Nemecku”, v ktorom s pastorálnou starostlivosťou poukazuje, že “synodálny proces” je záležitosťou celej Cirkvi, a nie iba regionálnej cirkvi. Pred vážnymi

následkami podujatia Biskupskej konferencie Nemecka varuje: “Život univerzálnej Cirkvi spočíva v regionálnych cirkvách, práve tak ako regionálne cirkvi žijú a rozkvitajú v univerzálnej Cirkvi. Ak by od nej oddelili, to by znamenalo ich oslabenie, ich úpadok a napokon ich smrť.” Súhlasí s nemeckými biskupmi, že je potrebné reagovať na hlasy, mienky a názory, ktoré vychádzajú z radov veriaceho ľudu, ale tieto musia byť vyhodnotené v celocirkevnom kontexte, v spoluúčasti s biskupmi a pod vedením pápeža.

Bohužiaľ, pápežov list nedokázal odvrátiť nemeckú biskupskú konferenciu od jej reformných zámerov.

(Pokračovanie na 3. strane)

Nechcel by som vyniesť nafúkane, ale musím sa vysloviť, okolnosti sú také. Tridsať rokov nás zabávajú komédiou zvanou demokracia, na viditeľnej scéne ktorej bábkoherci vyťahujú spod pódia rozličné marionety. Kto sú tie marionety? Živé bytosti s vlastným rozumom a vôľou, s ideálmi a túžbou po spravodlivosti? Nie, obrázky princípu, vystrúhané z konjunktúry a z potrieb majiteľov sveta. Všnivo diskutujú, občas si skočia do vlasov, jeden druhého obžalávajú, zamestnávajú súdy a vlastne brzdi ich činnosť, vzbudzujú vášne v národe, krájajú ho, trhajú,

Domino

TEODOR KRÍŽKA

delia vertikálne aj horizontálne tak, aby im vo voľbách padlo víťazstvo k nohám. Kedysi to bolo preda len jednoduchšie. Existovala totiž iba jediná voľba, orientácia na Brusel a NATO. Tam niekde sedával demiurg, ktorý všetko vedel a všetkému rozumel. Stačilo zodvihnúť telefón, opýtať sa na jeho mienku, ale lepšie tú menku samostatne vytušiť, vygenerovať, vyanalyzovať a splniť preventívne. Stali ste sa takto pokrokovými automaticky. Demiurg dostával svoju obetu a keď bol nasýtený, drialmal a tváril sa, že nevidí, ako mu niekto ujedá z obetných darov.

Lenže demiurgovia majú mnoho očí, ktoré vidia za nich, aj keď oni odpočívajú po sýtom obede. Tak sa v časoch, keď sa im komplikujú okolnosti a potrebujú karty zamiešať nanovo, objavujú v médiách alebo na stoloch politikov rozličné kompromitujúce materiály. Ostatok už viete. Rozohrá sa kampaň, ktorá trvá, kým hlavná brzda nepovolí brzdiaci pedál, prípadne sa na ňom nevytlačí noha úplne.

Súčasnosť je komplikovanejšia. Už nie je iba jeden demiurg, je ich viacero. A objavilo sa aj niekoľko menších. To len slovenský volič stále nič nechápe a trápi svoje nervy sledovaním divadielka na domácej politickej scéne, na ktorej marionety hrajú a hovoria iba to, čo má v scenári bábkoherec. Hovoria nám, že tým bábkohercom je Penta, JaT, ESET. Ale keby to boli rovno všetky ruky jediného herca, nestačilo by to na písanie scenára. Aj oni sú len bábkovia v rukách demiurgov, ktorí ich poľahky odložia do škatule, až na to príde.

Politológovia okolo tohto javu vytvárajú iba hmlu. Presvedčujú nás, že divadielko je to, čomu treba venovať pozornosť. Zabúdajú, že ide o mimikry nového prerozdeľovania sveta, v ktorom si Slovensko musí nájsť polohu.

Liberálni politrucí ovládli vysoké školstvo

Dňa 22. septembra 2019 sa v Bratislave konal veľký národný Pochod za život s účasťou desaťtisícov Slovákov. V rámci sprievodného programu plánovali organizátori premietiť tzv. „pro life“ filmy, teda snímky s agendou ochrany života nenarodených detí. Na túto činnosť si chceli prenajať kino filmovej a televíznej fakulty Vysoké školy múzických umení. Dekanka fakulty Darina Smržová však organizátorom odmietla priestory kina prenajať, z dôvodu ideologického nesúladu hodnôt školy a Pochodu za život!

Prečo je akademické prostredie poznačené ideologickými bariérami pri otázkach týkajúcich sa banálnych záležitostí prenájmov priestorov kina? Akademické prostredie má byť za každých okolností striktné apolitické a nesmie sa viazať na žiadnu ideológiu! Na to však liberálka Smržová pri svojom zdanlivo nepochopiteľnom rozhodnutí, jednoducho nebrala ohľad.

Za zmienku stojí tiež alarmujúci fakt, že práve v daných priestoroch

sa konal tzv. „Filmový festival inakosti“, na ktorom boli premietané rôzne snímky, venujúce sa problematike LGBT, ako aj iných menšín. Tento festival bol spojený aj s rôznymi prednáškami či workshopmi, pričom škola naň nemala problém poskytnúť priestory.

Na Kresťanské, národné či jednoducho konzervatívne ladené aktivity škola priestory odmieta poskytnúť, no podporou agendy LGBT a jej narozličnejších variácií, pričom sa jedná o zrejmy ideologický a politický prúd, sa vôbec netají.

Vysoká škola múzických umení sa tak prostredníctvom dekanky Smržovej otvorene prihlásila k liberálnym hodnotám. Ich prejavy a dôsledky vidíme všade naokolo. Nezriadený materializmus, šírenie drog, potraty, promiskuita a bezbrehý hedonizmus sú jeho hlavnými dôsledkami už pri zbežnom vnímaní stavu mladej generácie nášho národa.

Nie je to len líder liberálnej strany Progresívne Slovensko Michal

Truban, ktorý na akademickej pôde opakovane hovoril o pozitívnych skúsenostiach s drogami, priamo pred stovkami študentov. Sú to aj prednášky a workshopy rôznych mimoládných organizácií, organizované takmer každý deň naprieč celým Slovenskom. Ich aktivity nevynímajú ani stredné, či základné školy!

Dekanka Smržová svojím absurdným rozhodnutím posla Slovensko a vysoké školstvo späť pred rok 1989, do doby, kedy o názorovej pluralite a slobode slova či myslenia nemohlo byť reči. Zároveň všetkým predostrela alarmujúcu skutočnosť previazanosti vedenia slovenských vysokých škôl na rôzne politické zoskupenia či mimovládne organizácie liberálneho razenia.

V tomto duchu tak vysoké školy vychovávajú tisíce mladých ľudí. K oddanosti dekadentným myšlienkovým prúdom a aspektom životného štýlu, ktorý vníma anarchiu ako najvyšší stupeň spoločenského vývoja. Je čas postaviť sa za Kresťanské a národné Slovensko.

MILAN MAZUREK

Prosba k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné, z ktorého príjem je preda len o málo väčší ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho na e-maile: Ganisinova.Renata@slposta.sk

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí, prispejte na číslo účtu Kultúry v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK69090000000000170427664

REVOLÚCIA

Panna Mária vo svojom treťom zjavení vo Fatime 13. júla roku 1917 povedala deťom:

„Vojna sa končí, ale ak neprestanú urážať Boha, počas pontifikátu Pia XI. sa začne iná, ešte horšia. Keď budete vidieť noc, ožiarenú neznámym svetlom, vedzte, že je to veľké znamenie, ktoré vám Boh dáva, že ide potrestať svet za jeho zločiny prostredníctvom vojny, hladu a prenasledovania Cirkvi a Svätého Otca. Aby sa tomu predišlo, budem žiadať zasvätenie Ruska môjmu Neпоškvrnenému Srdcu a odčisťujúce sväté prijímania v prvé soboty. Ak prijímú moje požiadavky, Rusko sa obráti a budú mať pokoj; ak nie, roznesie svoje bludy do celého sveta, šíriac vojny a prenasledovanie Cirkvi. Dobrí budú mučení, Svätý Otec bude veľa trpieť, mnohé národy budú zničené. Nakoniec zvíťazí moje Neпоškvrnené Srdce. Svätý Otec mi zasväťí Rusko, ktoré sa obráti, a svetu bude dopriať obdobie mieru.“

Oficiálna verzia, zastávaná cirkevnými predstaviteľmi, ako ju mnohokrát prezentoval známy kardinál Bertone, znie, že pápež Ján Pavol II. zasvätil Rusko Neпоškvrnenému Srdcu Panny Márie 25. marca 1984 vraj presne podľa želania Matky Božej aj keď pri tom nebolo vôbec zmienené. Panna Mária však opakovane žiadala už predtým prostredníctvom vizionárky Lucie práve verejnú verbálnu zmienku o Rusku.

Zástancovia názoru, že Rusko bolo v roku 1984 zasvätené úplne podľa intencii Panny Márie, argumentujú tým, že o rok neskôr prišiel na mocenskú scénu v Sovietskom zväze Gorbačov, komunizmus sa potom zrútil a Rusko vraj prestalo šíriť vo svete svoje bolševické bludy. Tak sa Fatima stala údajne minulosťou, Rusko už svoje bludy vo svete nesníri, zasvätenie teda prebehlo správne podľa prania Matky Božej.

Lenže to je kolosálna nepravda! „Ruské bludy“, o ktorých hovorila Panna Mária, sa nemuseli a nemusia šíriť bezprostredne z Ruska, môže to byť aj z tých krajín, kam z Ruska už predtým prenikli. Predstava, že „ruské bludy“ sú len ideológiou bývalej komunistickéj totality, známou pod názvom „marxizmus-leninizmus“ alebo „dialektický materializmus“, by bola obrovským a nebezpečným zjednodušením. Táto ideológia je dnes skutočne sterilná a aj keď doteraz žije v Severnej Kórei a poskytuje myšlienkové ospravedlnenie beštiálnej genocide značnej časti národa, tak nemá šancu získať vo svete mnoho prívržencov. „Ruské bludy“ Panny Márie Fatimskej zahŕňajú podstatne širšie spektrum, sú omnoho rafinovanejšie a tým nebezpečnejšie, krvavá genocida je v nich však implicitne ukrytá pod nánosom humanistických, milo znejúcich fráz. Uvedme niekoľko konkrétnych príkladov!

UMELÝ POTRAT

Prvým štátom sveta, ktorý uzákonil potraty, bolo v roku 1920 sovietske Rusko, na priamy rozkaz

Pred akými „ruskými bludmi“ varovala Panna Mária vo Fatime?

V. I. Lenina a L. D. Bronštejna – Trockého. Predtým sa, na základe názorov povestného markíza de Sade, objavila táto snaha už počas jakobínskej vlády vo Francúzsku v rokoch 1793 – 1794, každopádne nestačila dospieť do svojej legislatívnej podoby; jakobíni boli pri moci len krátku dobu a mali dôležitejšie starosti týkajúce sa vojny s „nepriateľom“. Potraty boli len tolerované a netrestané.

Až komunistický režim v Rusku legalizoval ako prvý na svete vraždy nenarodených detí. Každá žena, ktorá sa rozhodla, že svoje dieťa nechce, mohla zájsť na príslušnú kliniku, kde za minimálny poplatok usmrtili jej nemluvňa pod srdcom kyretou. Nemusela uvádzať žiadne dôvody, stačilo len, aby dieťa jednoducho „nechcela“. Výsledkom bolo, že na počiatku

dvadsiatich rokov v jednej jedinej moskovskej nemocnici za jeden rok prišlo o život roztrhaním na kusy 50 000 nenarodených detí.

Vymieranie národov žijúcich v Rusku a katastrofálny nedostatok pracovných síl prinútili v tridsiatych rokoch Leninovho nástupcu vo vedení krajiny a komunistickej strany J.V. Stalina ku sprísneniu potratového zákona, potrat bol nakoniec povolený len v prípade ohrozenia života matky. Zároveň ale v tej istej dobe legalizovali potraty v Dánsku a Švédsku, v čele ktorých stáli socialistické a marxistické vlády; v roku 1938 s určitým obmedzením aj Veľká Británia. V roku 1939 povolilo potraty z eugenických dôvodov aj hitlerovské Nemecko, r. 1943 ich potom legalizovali bez obmedzenia pre Židov, Poliakov a pre ženy zo slovanských

krajín, ktoré boli totálne nasadené na prácu v Nemeckej ríši.

Po vojne, keď Stalin zomrel v roku 1953, bol opäť potrat v Sovietskom zväze legalizovaný pre celú dobu tehotenstva. Satelitné krajiny komunistic-kého bloku poslušne nasledovali svoj „vzor“, ČSR v roku 1957. Západné demokratické krajiny umožnili vraždy nenarodených po tzv. sexuálnej revolúcii vyprovokovanej neomarxistami v roku 1968; rozhodujúcim medzníkom sa stala legalizácia potratov v USA roku 1973, na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu. Od tej doby je potrat v tzv. demokratickom svete posudzovaný stále častejšie ako „ľudské právo“, konkrétne „právo ženy na slobodné rozhodnutie“. Potratovo (abortívne) pôsobia aj antikoncepčné pilulky a telieska,

ktoré sa rozšírili v 60. a 70. rokoch. Dnes sú to o. i. známe aj „pilulky po“, ktoré zabíjajú už počatý ľudský plod.

To všetko má svoje marxistické, resp. marxisticko-leninské korene. Už Friedrich Engels považoval vydatú ženu-matku v zmysle svojho názoru na manželstvo za „vykorisťovanú“ a muža-otca za „vykorisťovateľa“, preto vraj žena musí mať „právo“ sama rozhodnúť o svojom tehotenstve. Lenin a Trockij to uviedli v skutok legalizáciu potratu po boľševickej revolúcii, roku 1920.

Názor, že nenarodené dieťa je možno zabiť v mene „práva a slobody“ ženy, je príšerným marxistickým a komunistickým bludom a zároveň zvrhlosťou. Rozšíril sa zo sovietskeho Ruska do celého sveta a dnes ho nadnárodné orga-

nizácie, aj keď nesídlia v Rusku, násilím presadzujú v tých krajinách, kde je potrat doteraz zakázaný alebo obmedzený niektorými reštrikciami. Súčasne sa sprísňujú zákony proti odporcom krvavej genocídy tých najviac bezbranných. Nový proces s kanadskou ochrankyňou nenarodených detí Mary Wagnerovou je toho jedným z mnohých dôkazov. Dôsledkom tejto herézy, ktorú je možné nazvať „ruskou“, pretože sa z Ruska rozšírila do celého sveta a je marxistického a komunistického ideového pôvodu, sú dnes už takmer dve miliardy nenarodených detí. Nič nenasvedčuje tomu, že by táto „ruská heréza“ zoslabla, že by „prestala byť šírená“, skôr naopak.

RADOMÍR MALÝ

Prevzaté

z www.christianitas.sk

(Pokračovanie z 1. strany)

Bol predmetom diskusie na ich stretnutí dňa 19. augusta 2019, kde biskupi väčšinou hlasov zaujali k pápežovým výhradám zdvorilé, ale v podstate odmietavé stanovisko. Pápež František potom požiadal prefekta Kongregácie pre biskupov, kardinála Marka Oulleta, aby on oslovil nemeckých biskupov a svojou autoritou dosiahol, čo sa nepodarilo pápežovi.

A tak dňa 4. septembra 2019 kardinál Oullet posielal nemeckým biskupom dlhý štvorstránkový list, v ktorom autoritatívne, zreteľne a dôrazne vysvetľuje nemeckým biskupom, v čom Sv. Stolica vidí neoprávnenosť (a skryté nebezpečenstvo) ich úmyslov. Upozorňuje, že ich zamýšľané podujatie skúmala Pontifikálna rada pre výklad legislatívnych (kánonických) textov (Pontificium consilium de legum textibus) a ich synodálnu cestu (Sonderweg) považuje za neoprávnenú a „ekleziologicky neplatnú“. Vidí potenciálne nebezpečenstvo v tom, že prípadné rozhodnutia o tézach, ktoré si vytýčili ako predmety diskusií, by mohli mať vážne dôsledky nielen pre určitú regionálnu oblasť, ale ovplyvnili by celú Cirkev. Z tohto hľadiska sa celé podujatie javí ako nežiaduce riziko ďalšieho nepotrebného štiepenia v radoch Cirkvi.

Dňa 12. septembra 2019 na tento list – v mene nemeckých biskupov – odpovedal kardinál Reinhard Marx. V odpovedi najprv informuje kardinála Oulleta, že nemecká konferencia biskupov už značne zrevidovala svoje pôvodné plány a potom ho uisťuje, že – podľa ich názoru – súčasný program neobsahuje už nič, čo by mohlo ohroziť jednotu Cirkvi. Ostali tam síce niektoré zásadné body, ktoré sa týkajú magistéria Cirkvi, ale vraj „veľký počet veria-neho ľudu v Nemecku pokladá za potrebné, aby sa o týchto témach diskutovalo.“ Ďalej kardinál Marx ar-

Nová reformácia?

gumentuje, že nemecká synodálna cesta je procesom svojho druhu (sui generis) a nie je ani koncil, ani synoda. Je skôr čosi ako regionálny plenárny koncil, a preto nie je správne posudzovať ju kritériami kánonického prístupu, ako keby to bol všeobecný koncil.

Kardinál Marx ako člen Rady kardinálov-poradcov a Rady pre ekonomiku, sa v polovici septembra zdržoval v Ríme, kde 19. septembra 2019 o tejto záležitosti osobne diskutoval s pápežom Františkom a kardinálom Oulletom. O výsledkoch svojich rozhovorov referoval na tlačovej konferencii nemeckej biskupskej konferencie 23. septembra, kde vyhlásil, že rozhovory boli „konštruktívne“. Optimisticky dodal: „Nevidím prekážku, ktorá by nejakým spôsobom ohrozovala našu synodálnu cestu.“

Na tejto tlačovej konferencii kardinál Marx argumentoval aj tým, že kroky nemeckej hierarchie nie sú ojedinelé, že on vidí podobné reformné snahy a úsilie po zmene nielen v Nemecku, ale aj v iných krajinách.

Tu je na mieste s istým sklamaním priznať, že v určitých ohľadoch je to sám pápež František, ktorého viaceré výroky a administratívne opatrenia priamo i nepriamo podnecujú biskupov a kardinálov ako Reinhard Marx k radikálnym aktivitám. Decentralizácia a rozdelenie právomocí patrí k Františkovým obľúbeným témam. Jeho neochota odpovedať na otázky kardinálov a teológov na nejasnosti vyplývajúce z textu apoštolskej exhortácie Amoris laetitia vedú k praktikám, o ktorých mnohí klerici i veriaci zastávajú názor, že sú v rozpore s magisteriom Cirkvi. Podobne aj otázky celibátu,

diakonátu žien a ďalšie témy, ku ktorým sa jasne a jednoznačne vyjadřili bezprostrední predchodcovia pápeža Františka, sa za jeho pontifikátu obchádzajú mlčaním, alebo sa s jeho blahosklonným súhlasom znovu otvárajú. Mohlo by sa povedať, že nemeckí biskupi konajú v súlade so zmyslom pápeža Františka.

A tak ani pápežov list, ani výhrady kardinála Oulleta nezastavili nemeckú biskupskú konferenciu na jej reformnom zápale. V programe, ktorý si vytýčili, budú pokračovať. Na svojom zhromaždení vo Fulde dňa 26. septembra biskupská konferencia Nemecka schválila reformný program 65 hlasmi proti 12 hlasom. Jeden biskup sa zdržal hlasovania. Bolo uznesené, že synodálny proces sa začne sa v prvú adventnú nedeľu 2019 a potrvá (s prestávkami) dva roky.

Treba však spomenúť aj to, že reformné úsilie kardinála Marxa a jeho spoločníkov sa stretáva so značnou opozíciou nielen v Ríme, ale aj v samom Nemecku. Okrem už spomínaného kardinála Rainera M. Woelkiho, k reformnému úsiliu sa odmietavo vyjadruje i regensburšký biskup Voderholzer. Biskup Rudolf Voderholzer nazval synodálnu cestu nemeckých biskupov „cestou do záhuby.“

Pred následkami nemeckej Sonderweg opätovne varuje bývalý prefekt Kongregácie pre náuku viery kardinál Gerhard Müller ako aj nemecký emeritný kardinál Walter Brandmüller, niekedy predseda Pontifikálnej komisie pre historické vedy.

Kardinál Brandmüller sa díva na vývoj situácie očami historika a v tomto zmysle jeho pohľad je práve tak dôležitý, ako je neutešený.

V úvahe, ktorú uverejnil posledný septembrový týždeň, píše: „Už nemožno ďalej zatvárať oči pred skutočnosťou: príšerné obrysy odlúčenej nemeckej národnej cirkvi sa stávajú zo dňa na deň zreteľnejšími...“

Vzrastajúca izolácia stále sa znižujúcej katolíckej komunity v Nemecku a jej postupná premena na

„národnú“ cirkev bez akýchkoľvek zväzkov s Rímom, predstavuje tú najnebezpečnejšiu cestu k úplnému pádu.“ S nepochopením sleduje konanie svojich spolupratrov a svoju úvahu končí vetou:

“Je to takmer absurdné, že v čase, keď celý svet hovorí o globalizme, vo vnútri Cirkvi prebieha samovražedný národný partikularizmus.”

Situácia je ozaj kritická, jednota Cirkvi ohrozená.

FRANTIŠEK VNUK

JÁN LITECKÝ ŠVEDA

Bludisko

Lunapark, atrakcie, žiarivé neóny
kdeže je spomalený labyrint
zo starých kameňov na chrbte korytnačky
za malé vstupné sa rozbehneš
vyrážaš a hľadáš, pred sebou, nad sebou
na chrbát sa tlačia ďalší
dotieravé deodoranty
s pestrofarebnou vstupenkou
v spotenej ruke
všade samé atrakcie
tekuté zrkadlá, kde márne hľadáš svoju tvár
a jarmok žiari, sviety, hučí, tečie
ceny vstupného rastú k mesiacu v splne
pretekáš cez mreže
v tuneli sa pavučiny lepia na tvár
neudrú, len trochu zašpinia
oblepené steny a obrovské postavy
Rexona, Old Spice, Chanel, Fa
čo robia tajné značky na tvári zbavenej vrások
pečiatky majiteľov obrovskej ZOO
kde chovajú pavúkov
súkajúcich
tlačiarenskú čerň

Spomienka na černovskú tragédiu

V pamätný Deň černovskej tragédie 27. októbra 2019 o 10.30 hod. bude vo farskom Kostole Návštevy Panny Márie v Hrachovišti (okres Nové Mesto nad Váhom) svätú omšu so spomienkou na obe černovskej tragédie celebrovať miestny farár. Organizátormi podujatia sú DEDIČSTVO OTCOV, o. z., Spoločnosť Andreja Hlinku a Miestny odbor Matice slovenskej Nové Mesto nad Váhom.

Obete černovskej tragédie si v tento deň pripomenú aj v Bratislave o 17.00

Hlinka. Toho však v tých časoch spišský biskup Alexander Párvy pre politické aktivity suspendoval.

Kostol v Černovej mal podľa rozhodnutia cirkevnej vrchnosti posvätiť farár - dekan Martin Pazúrik 27. októbra 1907. Černová sa vzoprela. Úrad hlavného slúžneho v Spišskej Kapitule vyslal v sobotu 26. októbra do obce skupinu žandárov s príkazom "porobiť poriadky". Na uliciach bol však pokoj. Obyvatelia Černovej začali prejavovať nevôľu

William Seton-Watson a ruský spisovateľ a filozof Lev Nikolajevič Tolstoj. Černovský kostol Panny Márie Ružencovej posvätil napokon Andrej Hlinka na sviatok Petra a Pavla 29. júna 1910.

Samotný Andrej Hlinka pri príležitosti 30. výročia tejto udalosti napísal (Slovák, 27.10.1937, č. 245): „S bolestnou, ale i hrdou rozpomienkou hľadím do minulosti pred 30 rokmi. Dívam sa na deň 27. októbra 1907, na deň martýria 15 černovských mučeníkov. Nemôžem

hod. v Parku Andreja Hlinku pri pomníku Andreja Hlinku modlitbou a položením kvetov.

Obyvatelia obce, ktorá už dnes tvorí súčasť mesta Ružomberok, sa pred 112 rokmi vzopreli rozhodnutiu úradov o vysvätení nového černovského kostola. Pätnásť z nich vtedy zaplatilo za svoj nesúhlas životom, niekoľko desiatok bolo zranených. Udalosti v Černovej a strelba žandárov do zástupu nevinných ľudí vyvolali ostré reakcie nielen doma, ale aj za hranicami vtedajšieho Rakúska-Uhorska.

Na vybudovanie chrámu prispel veľkou mierou vtedajší ružomerský farár a černovský rodák Andrej Hlinka, ktorý z celkových nákladov 80 000 korún potrebných na stavbu vykryl 60 000 korún zo zbierok a svojho súkromného majetku. Základný kameň bol posvätený 20. apríla 1906, na jeseň 1907 čakala na posviacku dokončená stavba. Obyvatelia chceli, aby im nový svätostánok posvätil Andrej

v nedeľu 27. októbra. Do obce prišla ďalšia skupina žandárov. Keď zástup ľudí obkolesil prichádzajúce koče a žiadal, aby z obce odišli, vypukol zmätok. Vtedy veliteľ 15 člennej skupiny žandárov vydal bez predbežného varovania rozkaz: "Strieľať!" Výsledkom bolo 15 mŕtvych a desiatky zranených, z toho niekoľko ťažko. Uhorské úrady obvinili z organizovania nepokojov vyše 55 ľudí, z ktorých potom 40 odsúdili súhrne na 37 rokov žalára a rôzne peňažné pokuty a zhabanie majetku. Najmladšia odsúdená mala 16 rokov.

Tragédia v Černovej spreď vyše sto rokov odhalila pravdu o propagovanej "príkladnej slobode v Uhorsku" a upozornila vtedajšiu verejnosť na národnostný útlak v cisárskej ríši. Proti zásahu uhorských žandárov protestovali viaceré významné osobnosti v zahraničí, napr. nositeľ Nobelovej ceny za literatúru, nórsky spisovateľ Björnstjerne Martinus Björnson, britský publicista a historik Robert

inak. Veď som synom černovských rodičov. Delil som sa vo všetkom s osudom mojich rodákov. V Černovej som býval do svojho 12. roku, Černovci boli i po tom svedkami môjho účinkovania, študovania a života. Zaplakal a zakvílil som nad touto udalosťou. Ale bol som aj hrdý vďalekej zemi na mojich rodákov, ktorí tak impozantným spôsobom prejavili svoje odhodlanie a lásku ku svojeti a svojim. Pätnásť umreli a 40 odsúdili na 37 rokov väzenia. Na malú obec, niečo vyše 1000 duší počítajúcu Černová, to bola nesmierne veľká obeta. Masakra černovská zúrodnila Slovensko. Vydobyla rodu slobodu a uznanie na celom svete. Zabudli sme na žandárske bajonety a guľky. Zabudli sme i na maďarské žaláre. Ale na černovskú masakru a na černovský heroizmus nezabudneme nikdy. Bratia a sestry, Černová oslávte všade!"

DANIELA SUCHÁ

Evanjeliá približujú osobu Ježiša Krista v jeho konaní. Pána spoznávame aj vo výrokoch o sebe. Niektoré sú prinajmenšom podivné, dramatické a plné napätia. Môžeme mať ťažkosti s ich porozumením. Napríklad v Ježišových výrokoch o sebe ako ich zaznamenal svätý Lukáš (por. Lk 12, 49 – 53) a my, konfrontovaní s nimi, si vari musíme v dačom opraviť predstavu o ňom. Myslím, že zoči – voči Ježišovým neobvyklým sebauznaniam nejednoducho pocíti, ako sme stále ešte iba na ceste k nemu. Porozumeniu tajomstva jeho osoby a poslania na zemi. Obsahujú ich aj Ježišove tri výroky o sebe. Ježiš, náš Pán, na poslednej ceste do Jeruzalema, dáva najavo cieľ a zmysel svojho poslania; ako ich prežíval teraz, ku koncu svojej pozemskej púte a po skúsenostiach, ktoré medzitým získal. Viďme bližšie čo hovorí: „Oheň som prišiel vrhnúť na zem;

V očakávaní zavŕšenia údelu je mu úzko. Bol by rád, keby chvíľa už nastala.

Nahliadame, aký je Pán Ježiš blízky v opísanej skúsenosti, v jeho zážitku! Majme pred očami, keď raz bude stáť pred nami: krst skúšok, ťažkých životných úloh, krst utrpenia!

Posledný, tretí výrok, udivil azda najviac: „Myslíte si, že som prišiel darovať zemi pokoj? Nie, hovorím vám, ale rozdelenie“ (Lk 12, 51). Ježiš hneď vysvetľuje: „Lebo odtiaľ sa päť ľudí v jednom dome rozdelí: traja proti dvom a dvaja proti trom“ (Lk 12, 52). Hovoril, že tí ľudsky najbližší, sa skrze neho rozdelia: „... otec proti synovi a syn proti otcovi, matka proti dcére a dcéra proti matke, svokra proti neveste a nevesta proti svokre“ (Lk 12, 53). Za uvedeným vyhlásením stojí bezpochyby Ježišova vlastná skúsenosť. Plní sa veľké proroctvo starca Simeona, ktoré mu čoby „do vienka“

Ježiš povedal

a čo chcem? Len aby už vzplanul!“ (Lk 12, 49), povedal Ježiš. „Oheň“ je vo Svätých Písmach časté slovo; slovo obrazné a obraz plný významov. Oheň spaľuje, ničí, ale aj očisťuje. Oslobodzuje pravý, čistý, pevný kov z nehodnotnej škvary. Z ohňa sa rodí rýdze zlato a striebro. Preto je oheň obrazom súdu nad človekom. Nad jeho vonkajším konaním i nad jeho vnútnom. Obraz súdu, v ktorom sa rozlišuje dobro od zla. Oddeľuje sa pravé, rýdze, pevné od nepravého, falošného, bezcenného, pomínutelného. Oheň je však aj sila, ktorá hýbe a oživuje. Vytrháva prírodu i človeka z ochablosti a pasivity; uschopňuje k obrovským, podivuhodným výkonom. Duch Svätý na Turíce zostúpil na Ježišových učeníkov v podobe ohnivých jazykov a rozpútal už vtedy vo svete mohutné, úžasné dianie (por. Sk 2, 1 – 11). Je obrazom lásky. Srdece ňou horí a vyžaruje teplo lásky k Bohu a bližnému.

Aký oheň prišiel Ježiš vrhnúť na zem? Aký oheň má jeho činom vzplanúť vo svete? Oheň súdu, bezpochyby; oheň rozdeľujúci, nivočiaci a očisťujúci. Veď jeho osoba, jeho slová pôsobia ako plameň, spaľujúci vo svete, i v ľudských srdciach všetko zlé, nepravé, klamlivé. Všetko podlé a škodlivé. Vynáša na svetlo v načistejšej podobe čo má pravú hodnotu a trvácnosť. Tak bolo v čase Ježišovej pôsobenia, nie inak je teraz.

Ježiš z hĺbky svojej duše žiada, aby ten oheň čím skôr vo svete vzbĺkol a celý zachvátil. Žiadame si jeho plameň aj my? Žiadame si ho pre seba samých? Každý raz, keď sa s ním postretávame v jeho slove, v jeho sviatosti, Ježiš vrhá do nášho vnútra svoj oheň. Žiadame si, pripustíme, aby sa rozhorel; aby nami prešiel a vyhubil našu zlobu, všetko nepravé a lživé? Všetku nehodnotnú „škvaru“, ktorú svet v nás zanecháva, aby očistil a posilnil čo je užšachtilé, pravé a hodnotné? Ježiš má však na mysli, som presvedčený, skôr druhý oheň. Oheň ako silu, ako život; ten, ktorým by chcel dať svet do pohybu, oživiť ho. Žiada si, aby sa v ňom začalo dačo diať k jeho záchrane a pravému blahu. Dať do chodu proces, dianie, z ktorého nakoniec povstane nové nebo a nová zem. Necháme vzplanúť v našom vlastnom vnútri plameň, ktorý nás chce vynieť z chabosti, ustrnutosti, pasivity ... oheň premeny, prevratu, znovuzrodenia?

Nasleduje ďalší výrok Pána: „Ale krstom mám byť pokrstený a ako mi je úzko, kým sa to nestane!“ (Lk 12, 50). Čo Ježiš teraz menuje „krst“ bolo viac ako ovlaženie čela nevinatka niekoľkými kvapkami vody. Vtedy úkon naznačoval vždy vstup do čohosi nového: do nového života alebo nového životného diela, i nového životného osudu, ktorý mal zasiahnuť človeka celkom. Ježiš je v evanjeliu podľa Lukáša pútnik, neustále na cestách. Teraz, na poslednej ceste do Jeruzalema, už vnútorne prežíva svoje poslanie plnej obety. Krst utrpenia a smrti.

zvestoval už v Jeruzalemskom chráme pri jeho obetovaní podľa Mojžišovho zákona (por. Lk 2, 22 – 40): „On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať...“ (Lk 2, 35). Ježiš Kristus svojou osobou, všetkým čo konal a zvestoval, hlboko rozdelil svojich súčasníkov. Predovšetkým ich vodcovia kňazskej triedy a saduceji žili v presvedčení: „nám prejde všetko.“ Boh bude súdiť národy sveta inou mierou ako vyvolený národ. Verili: už sama skutočnosť, že niekto je Židom, bude stačiť, aby nebol odsúdený a zatratený. Ježiš ich sebadôveru úplne rozmätal ...! Zdôrazňuje: zvláštne Božie vyvolenie nie je výsadou, z ktorej možno ťažiť, ale zodpovednosťou, ktorú treba žiť. Zdá sa, že rozdelil dokonca aj rodiny a kruhy priateľov! Jeho skúsenosť sa však stáva všeobecným zákonom pre budúcnosť: Kto sa k Ježišovi pripojí, ale dôsledne, celou dušou, s celou vášňou, musí počítať s tým, že zažije odmietnutie, odstup mnohých, stratu priateľstiev. Zažije tiež príkoria, útlak, nevyhody, ba i otvorené prenasledovanie. Všetko uvedené prichádza s akousi nevyhnutnosťou. Prečo? Tušíme, že za tým stojí tajomstvo človeka. Tajomná sila zla v človeku. Teológia ju nazýva výrazom „mysterium iniquitatis.“ Iba stadiaľ možno do istej miery pochopiť, že pravda a dobro nielen ľudí spájajú, ale aj rozdeľujú. Vyvolávajú nepokoj a odpor, znepríateľujú. Žiť dnes ako kresťan nemusí byť slasťou a nie je privilegiom. Napriek tomu nežiada sa nám byť inými. Dánsky mysliteľ z predminulého storočia a radikálny kresťan Severín Kierkegaard

(1813 – 1855) si do denníka zapísal: „Najistejším znakom pravdy je, že sa jej odporuje. Musím sa vždy obávať, že ešte nie som v pravde, keď nachádzam priveľa obdivu a málo odporu.“ Na inom mieste pre seba definuje: „Pravdou pre mňa je to, za čo som ochotný umrieť.“ Pravda teda naskutku často budí odpor sveta, a tak isto aj čisté, rýdže dobro, pravá svätosť.

Akokoľvek, nechcem uvedené tvrdenia chápať iba ako obžalobu proti svetu okolo nás, ktorý ponúka toľko „právd“ ... My, pohliadnime kriticky do seba. Aj nás pravda často bolí, vnáša nepokoj, rozdelenie, boj; a môže viac bolieť, ako všetky útrapy zo strany sveta. Zniest', pretrpieť jedno i druhé: nepriateľstvo sveta i boj v nás samých. Žiť síce vo svete, ale nebyť to svetu. Znášať, čím život navštívi nie zatrpko, ani nie s apatickou ľahostajnosťou. Lež s vierou v Ježiša Krista, ktorá dáva život večný, s pevnou a jasnou dušou. K tomu aj teraz vyzýva Pán, ktorý sám prišiel priniesť na zem rozdelenia, pod ktorými trpíme. Sme ustavične na ceste k nemu. Neraz je prítvrdá, trnitá, ale aj radosná, lebo nás obohacuje vždy novými, vzácnymi skúsenosťami.

MONS. RUDOLF MASLÁK

Chlieb náš každodenný

V dňoch 24. 9. - 26. 9. 2019 sa básnik Teodor Križka zúčastnil spolu s poetkou Katarínou Džunkovou literárneho festivalu v chorvátskom Záhrebe. Slovenská akadémia, ktorú vedie bulharská poetka Elka Nagolová, tam prezentovala rozsiahlu, vyše tristostranovú antológiu poézie slovanských národov *Chlieb náš každodenný*, vydanú po bulharsky. Slovenskú poéziu v nej reprezentujú verše okrem už spomínaného Teodora Križku a Kataríny Džunkovej aj Ján Zambor, Zuzana Kuglerová a Igor Hochel.

Súčasťou podujatia bolo vystúpenie slovenských hostí v Klube chorvátskych spisovateľov, kde básne Teodora Križku zazneli v originále a v preklade do chorvátčiny, ktorý uskutočnila chorvátska poetka Enerika Bijač. Katarína Džunková predniesla svoju esej z najnovšej knihy *Pútnické impresie*. Básnici recitovali aj na originálnom podujatí *Poézia v meste na zastávkach hromadnej dopravy*, na ktorých boli umiestnené plagáty s poéziou. Veľmi pekným zážitkom bolo aj otvorenie výstavy *Klobúk dolu*, venovanej dejinám pokrývok hlavy, ktorú v Záhrebe usporiadali k 100. výročiu Etnografického múzea. Cestou do Záhrebu sa obaja zastavili v Blatnohrade (dnes Zalavár) pri Blatenskom jazere (Balaton), kde si uctili pamiatky na slovenské osídlenie, baziliku a pamätník sv. Cyrila a Metodovi na miestach, kde kedysi sídlil knieža Pribina a knieža Kocel. Tieto pamiatky zakreslil básnik Ján Kollár. Ešte skôr navštívili arcidiéžstvo v Pannonhalme, kam sa chodieval modliť uhorský kráľ sv. Štefan, prekrásne mestečko Tihány a cestou späť jedno z najväčších pútnických miest v Chorvátsku Maria Bistrica.

Na snímkach je súsošie sv. Cyrila a Metoda v Blatnohrade, zmenšená kópia súsošia sochárky Cvengrošovej, umiestneného pred vstupom do Nitrianskeho hradu. Vedľa literárne stretnutie so slovenskými autormi v Klube chorvátskych spisovateľov v Záhrebe. V typickom bielom odevu "bielej labute" bulharská poetka Elka Nagolová. V centre titulná strana antológie slovanskej poézie *Chlieb náš každodenný*. Dole spoločné posedenie v záhrebskej reštaurácii *Starý fiaker* (chorvátska poetka Enerika Bijač, Valerij Poštarov, grafik antológie, jeho manželka Elka Nagolová, ruská herečka a spisovateľka žijúce v Záhrebe Natália Vorobiovová-Chržič, Katarína Džunková, a Diana Burazer a prezentácia antológie v jednej z moderných záhrebských knižníc.

K stému výročiu vzniku Česko-Slovenska v roku 2018 vyšla publikácia Ladislava Szalaya „Triumf propagandy“, v ktorej sa autor vyjadruje k významným udalostiam, ktorými prešiel náš národ za ostatných 100 rokov. Autor, dnes 90 ročný rodák z Trnavy, ktorých sa dožil v dobrom zdraví, je absolventom trnavského gymnázia, Vysokej školy ekonomickej a Filozofickej fakulty UK. Bol vedeckým pracovníkom SAV, šéfredaktorom humoristického časopisu Roháč a po roku 1990 novinár Slovenský denník. Získané životné poznatky z našej histórie prezentuje vo vydanej knihe. Jeho pohľad je kritický a miestami až satirický. Veľkú časť udalostí prežil v dospelom veku a preto je ich opis autentický, vierohodný, a nie propagandistický, proti čomu bojoval v živote, a čo zvýraznil aj v názve publikácie. Z jeho publikácie vyberám časť, ktorá bola a je často propagandisticky interpretovaná.

STANISLAV MÁJEK

O POVSTANÍ TROCHU INAK

Prvé tri roky existencie Slovenského štátu boli v podstate pokojné, citeľne ubudlo nezamestnaných a hospodárska situácia v porovnaní s okolitými štátmi bola na podstatne vyššej úrovni. Agitácia proti samostatnému štátu nemala nádej na úspech, tým skôr, že Nemecku sa na frontoch darilo, i slovenskí vojaci a dôstojníci sa pýšili nemeckými vyznamenaniami. Opozícia sa zaktivizovala prakticky až po Stalingrade. Kým komunistické organizácie bojovali proti režimu ako takému a spočiatku akceptovali slovenskú samostatnosť (sovietske Slovensko), terčom čechoslováckej časti odboja bola len a len tá samostatnosť, cieľom bol návrat predmníchovskej republiky bez autonómie. Tieto aktivity vyvrcholili v prípravách a potom v realizovaní povstania.

Všetky odbojové skupinky, zložené z nespokojných evanjelikov a nespokojných Čechov (ktorí mohli zostať na Slovensku) mali už od roku 1939 za cieľ odstrániť samostatný štát. Benešovou snahou bolo získať doklad, ako slovenský ľud túži obnoviť jeho republiku, Československo. Ani jedna odbojárska organizácia nemala za cieľ odstrániť totalitný režim v Slovenskom štáte, prekážal práve ten štát ako taký. Dodatočne, keď sa to stalo užitočné, sa všetky takéto postoje začali vydávať za boj proti fašizmu.

Vrcholom týchto akcií malo byť podľa Benešovho želania vojenské povstanie. Konkrétne sa začalo organizovať koncom roka 1943. V decembri 1943 vznikla v Bratislave tzv. Vianočná dohoda, dohoda medzi komunistickými odbojármi a „občianskou“ opozíciou, ktorú tvorili traja evanjelici – Lettrich, Ursíny a Josko, Ursínyho švager. Za komunistov bol členom tohto zoskupenia ďalší evanjelik Novomeský plus Dr. Husák a Karol Šmidke (vtedy ešte Schmidtke). Evanjelici z „občianskeho“ odboja neváhali sa spojiť s komunistami, i keď museli poznať politické pomery v Sovietskom zväze, skaza nenávideného Slovenského štátu bola prednejšia než riziko komunistickej supremácie, ktorá nakoniec aj zvíťazila. Vladimír Iljič kedysi dávno tomuto druhu ľudí (ktorí mu dopomohli k moci a ktorých potom zlikvidoval) hovoril „poľeznyje duraki“, užitoční hlupáci.

Slovenskí komunisti po počiatčom nadšení za Slovenskú socialistickú republiku v rámci Sovietskeho zväzu sa neskôr podľa smernice Gottwaldovho vedenia moskovskej centrály poslušne vrátili pod zástavu Československa.

K aktívnym nepriateľom samostatnosti sa časom pridali aj dobre situovaní evanjelici, ktorých štát delegoval do významných pozícií v domnieke, že za danú dôveru sa aj títo ľudia čestne zapoja do budovania vlastného štátu. Týkalo sa to napríklad Dr. Imricha Karvaša, guvernéra Slovenskej národnej banky, Dr. Ing.

Petra Zaťka, poslanca snemu Slovenskej republiky a prítom predsedu Najvyššieho úradu hospodárskeho. Obaja po hospodárskej stránke úspešne zabezpečili povstanie. Podobnú činnosť ako vyslanec Dr. Spišiak vykonával aj Rudolf Fraštacký, riaditeľ obchodnej spoločnosti, ktorá mala monopol na devízovo výnosný vývoz slovenského cukru do zahraničia. Veľa cestoval, najviac do Švajčiarska, kde si ukadal bohaté čierne zisky a kde sa stretával s Benešovými agentmi a, ako sám povedal, donášal im informácie. Generálnym riaditeľom Slovenských železníc bol Ivan Viest, slovenská vláda nevidela problém v tom, že jeho brat ušiel za Benešom do Londýna. Ivanova česká manželka viedla silno čechoslovácky orientovanú odbojovú skupinu Flóra. Slad bol výnosným exportným artiklom, tu kraľoval riaditeľ nitrianskej sladovne Jozef Šoltész. Šéfom Obilnej spoločnosti pre Slovensko bol Michal Pálka

Triumf propagandy

i Dalibor Krno – a tak ďalej. Všetko finančne supervýnosné postavenia.

Viaceri evanjelickí prominenti z takýchto vládnych kruhov chceli zmazať svoju vinu za spoluprácu s režimom a hľadali dôveryhodné alibi. Nezanedbateľným faktorom bolo aj neustále naliehanie Beneša na nejakú protirežimovú akciu. Beneš potreboval dokázať, že má vplyv na situáciu vo vlasti, najmä na Slovensku, že nie je generálom bez vojska.

Už v marci 1944 poveril Beneš podplukovníka Jána Goliana vedením vojenského odboja proti Slovenskej republike. Aj keď Golián nebol evanjelik (ale mal aspoň manželku Češku), vyhladla si ho exilová čechoslovácka lobby ako spoľahlivého na takúto akciu. Neskôr ho akceptovala aj nová „národná rada“, hoci musela rátať s tým, že Golián bude v prvom rade poslúchať príkazy z Londýna. A musela vedieť aj to, že Beneš sa nezmenil a že chce republiku predvojnovú pred rokom 1938, bez slovenskej autonómie a s česoslovenským národom. Benešove želania sa začali plniť

V tom istom čase začal konštruovať rovnakú, alebo aspoň veľmi podobnú akciu aj minister národnej obrany Slovenskej republiky generál Ferdinand Čatloš. Pochopil, že nemecká éra sa blíži ku koncu a pochopil aj to, že postavenie Beneša u spojencov nedáva nádej pre samostatnosť Slovenska. Pokúsil sa preto v príhodnom čase uskutočniť prechod slovenskej armády na druhú stranu barikády. Ako Golián, i Čatloš považovali za vhodný termín čas, keď sovietska armáda dobyje Krakov. Vtedy slovenská armáda otvorí Rusom prechod cez Duklianský priesmyk a pustí červenoarmejcov bez prekážok až po Viedeň. Čatloš rátať s tým, že si Slovensko prechodom na stranu spojencov udrží samostatnosť.

Oba povstalecké plány nezávisle od seba dostali svoju písomnú podobu a viac-menej v rovnakom čase boli poslané do Moskvy. Z Moskvy nijaká ozvena neprišla, tri týždne národná rada čakala na odpoveď, na súhlas a prípadnú koordináciu, ale márne. Oficiálne sovietske miesta dokonca celé tri týždne tajili pred česoslovenskou misiou v Moskve (generál Píka) nejakých poslov zo Slovenska. Iba prítomnosť Šmidkeho ako komunistu nakoniec primálo sovietske zareagovať. O povstanie jednoducho nemali záujem.

Potom, i keď Krakov nebol dobytý, prišlo obsadenie Slovenska nemeckým vojskom a bolo vyhlásené povstanie. Nie „Slovenská národná rada“, ani Vojenské ústredie nerozhodli o tom, kedy je vhodné vyhlásiť povstanie, o tom rozhodol partizánsky nadporučík Piotr Alexejevič Veličko, poslušný príkazom Partizánskeho ústredia z Kyjeva.

SAMOTNÉ VYHLÁSENIE POVSTANIA MÁ ZAUJÍMAVÝ PRIEBEH.

Faktické vyhlásenie povstania podáva Kopecký podľa údajného neskoršieho rozprávania nie práve triezveho (už) plukovníka Mirka Vesela tak, že dotýčny Vesel prišiel večer 29. augusta 1944 na veliteľstvo v Banskej Bystrici a vojaci na stráži povedali: „S kým jdeš, ty posero, se Slovákmi nebo s Němci?“ Vojak povedal, že so Slovákmi, pridali sa k Veselovi a tak obsadili celú budovu. Povstanie sa začalo.

Inak vidí začiatok povstania oficiálna historiografia. Keď 28. augusta súhlasil prezident Tiso so vstupom nemeckých vojsk na Slovensko (po udalostiach v Ružomberku a v Martine), pripravení odbojáři v slovenskej armáde vyhlásili povstanie. Ideovú tvár sa rozhodol zabezpečiť podplukovník Mirko Vesel spolu s bratom dvojčaťom kapitánom Milanom. Zašli

prikazovali pravý opak a tých rozkazov sa držal. Ničiť železnice, vyhadzovať tunely, prepadať obce a mestá.

ZAČALO SA TO V RUŽOMBERKU

Partizáni skupiny Jegorova 26. večer a potom 27. cez deň vstúpili ozbrojení do mesta a v spolupráci s veliteľom miestnej posádky majorom Milošom Veselom zlikvidovali ružomberských občanov nemeckej národnosti a niekoľkých nemeckých vojakov, postrieľali ich za mestom.

V Lubochni bola malá ozdravovňa pre nemecké deti s dvadsaťčlennou nemeckou ochrankou. Partizáni ich 28. augusta prepadli, nemeckí vojaci sa vzdali, ale aj tak ich partizáni zastrelili.

V Turčianskom Svätom Martine nadporučík Kuchta odviezol nemeckú misiu, vracajúcu sa z Rumunska, na noc do kasárni ako do bezpečia. Na druhý deň, 28. augusta týchto ľudí vrátane

v Banskej Bystrici za svojou sestrou Máriou, vydatou za Čecha Vaška a požiadali ju o radu. Tá ich poslala za druhou sestrou, Elenou, aj tá bola vydatá za Čecha, Dr. Ludvíka Nábělka. Nábělkovi boli na svojej chate na Donovaloch, kde s nimi žil ukrývajúci sa zásadový Čechoslovák Vavro Šrobár. Bratia Veselovci zašli teda na Donovaly a požiadali domácich, aby napísali príhovor k národu v „česoslovenskom duchu“. Tí vyhovelí a skoncipovali dve výzvy. Jedna ohlasovala návrat Československej republiky a druhá vyzývala národ na boj proti nemeckým a maďarským agresorom. Nijakí maďarskí vojaci na Slovensku neboli, ale autori vyhlásenia vedeli, že maďarská karta vždy zaberie.

O deň neskôr Mirko Vesel ten česoslovenský príhovor prečítal v bystrickom povstaleckom rozhlase. Z odbojového vedenia, čiže z národnej rady nebol v Banskej Bystrici nik. Ohlásenie povstania bolo teda v rukách rodiny Veselovcov, dôstojníkov Milana a Mirka, ich sestier Márie, Eleny a švagra Nábělka. Prípravu zabezpečil ďalší Vesel, major Miloš v Ružomberku.

Kto teda určil začiatok povstania? Kto bol nadporučík Veličko? Kde boli členovia národnej rady? Nie v Bystrici? Zaujímavý detail uvádza Jozef Jablonický v knižke Povstanie bez legiend (Bratislava 1990) na strane 212. Tridsiateho augusta 1944 mal predpoludním Dr. Husák na (dnešnom) Hlavnom námestí v Bratislave stretnutie s iným komunistom, Dr. Antonom Rašlom. Okoloidúca odbojárka pani Hrubíšková im radostne oznámila, že povstanie vypuklo. Prekvapenie, ani Husák, ani Rašla o tom nič nevedeli. Povstanie sa začalo bez súladu s Červenou armádou.

Akcie partizánov sa množili, boli čoraz odvážnejšie (keďže nemali protivníka). Prví partizáni, ktorých Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia (UŠPH) vyslal na Slovensko, pristáli 26. júla 1944 pri Liptovskej Osade. Ich veliteľom bol nadporučík Peter Alexejevič Veličko. Partizánske akcie boli provokáciou Nemcov, dôkazom, že bratislavský režim nemá situáciu pod kontrolou a že je potrebný nemecký zásah. Preto podplukovník Golián ako vyhladený šéf vojenského ústredia zašiel do hôr za Veličkom (už 10. augusta), až sa pokúsil riešiť situáciu Dr. Husák z pozície šefa Komunistickej strany Slovenska navštívil Velička (21. augusta), vysvetlil mu, že sa pripravuje veľká vojenská akcia, ktorú riadia slovenskí komunisti, že má teda načas obmedziť svoju činnosť a počkať. Veličko čosi aj sľúbil, ale nič nedodrži. Poslúchal nie slovenských komunistov, ale svojich šéfov, štáb partizánskeho hnutia v Kyjeve. Stamodtiaľ mu

troch žien na príkaz partizánskeho veliteľa Velička na dvore kasárni postrieľali. Za všetky tieto výčiny nikdy nebol nikto braný na zodpovednosť. Naopak, považovalo sa to (a považuje) za hrdinstvo.

Posledná kvapka pretiekla, Nemci oznámili, že posunú svoje vojsko na Slovensko, pretože vlastnými silami Slováci poriadok neudržia. Tiso nemal na výber, musel súhlasiť.

Bolo zrejmé, že teoretický plán povstania sa nedal dodržať, povstanci museli konať. Oficiálni historici starostlivo obchádzajú otázku, prečo partizáni spolu s majorom Milošom Veselom v Ružomberku a nadporučík Cyril Kuchta s Veličkovými partizánmi v Martine vyprovokovali nemecký zásah.

Povstanie v porovnaní s plánovanými cieľmi sa nakoniec ukázalo ako zbytočné, sovietskej armáde nepomohlo (a ona tú pomoc ani nechcela) a slovenské obyvateľstvo nebolo ušetrené ťažkých frontových bojov. Dokonca sa tie boje, prechody frontov v niektorých oblastiach Slovenska až zdvojnásobili. Všetky známe fakty poukazujú na to, že Sovietsky zväz nemal záujem o nejaké povstanie na Slovensku, naopak, ako jediný osloboditeľ ho potreboval prekaziť. To sa aj stalo.

Trest za pokus o samooslobodenie Slovenska prišiel po vojne. Prakticky absolútnu väčšinu vedúcich činiteľov povstania postupne zatkli, odsúdili do väzenia alebo obesili (Trojan, Žingor, Velecký), iba niekoľkým sa podarilo ujsť do zahraničia. Oficiálny význam povstania ustupoval a nakoniec to bola akcia pod vedením komunistickej strany a partizánov.

Povojnové samostatné Slovensko, ktoré chcel palácovým prevratom a povstaním udržať generál Čatloš, bolo iba chimérou. Nová mapa Európy už bola dohodnutá.

Už dvadsiateho prvého augusta 1944 sa na jednom mieste na Slovensku obnovila Československá republika. Tým miestom bola obec Sklabiňa v Martinskom okrese (sídlo nadporučíka Velička) a jej obyvateľstvo bolo na vyše 80 percent evanjelické.

Nepripravenosť, nedôslednosť a iste aj rezervovaný postoj mnohých dôstojníkov a vojakov sa podpísali pod úzky okruh povstaleckého vystúpenia. Za dva mesiace povstania zahynulo viac Slovákov, ako padlo predtým za trojročnej vojny proti Poľsku a Sovietskemu zväzu. K týmto mŕtvym musíme pripočítať aj Židov, ktorých už prestali chrániť slovenskoštátne výnimky a ktorých Nemci pochytili a deportovali. Aj to bol dôsledok povstania.

O budúcnosti Slovenska bolo už i tak rozhodnuté, v decembri 1943 Beneš v Moskve dohodol obnovu Československa.

LADISLAV SZALAY

S prievodnými javmi partizánskych aktivít na Slovensku v roku 1944 boli vraždy civilného obyvateľstva. Medzi nimi vynikajú partizánske fémové vraždy. Ich pozadie bolo rôznorodé. Od osobnej posty, cez ideologicko-politické pohnútky, až po obyčajné lúpežné prepadnutia, ktoré končili náhodne alebo zámerne tragicky. Cielene vyhľadávanými obetami sa stávali funkcionári a radoví členovia Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (HSLS), Hlinkovej mládeže (HM), najčastejšie však lokálni a regionálni velitelia Hlinkovej gardy (HG) a radoví gardisti, bez rozdielu úrovne ich priamej prerozprávnej angažovanosti. Popravení alebo umučení partizánmi boli miestni velitelia HG v Staškove a Bytči Michal Mravec (30. marca 1945) a Matúš Kotrbánek, ktorého partizáni zastreli 6. októbra 1944. Jasnou politickou vraždou z nenávisti bola poprava hospodárskeho referenta Okresného veliteľstva HG v Turčianskom Sv. Martine Karola Müllera dňa 7. septembra 1944. Partizáni však nepopravovali iba gardistických funkcionárov, ale i radových gardistov. Partizánski samozvaní sudcovia a kati v jednej osobe tak 29. septembra 1944 zavraždili vo Vrbovom 58 ročného gardistu Jána Vlkoviča a 15. októbra 1944 v Považskej Bystrici Jozefa Lališa. Ďalšími obetami partizánskych politických poprav sa stali desiatky ďalších dôstojníkov a poddôstojníkov HG a radových gardistov. Jedným z menej známych prípadov je vražda gardistu Martina Žilovca a pokus o vraždu jeho syna Jozefa Žilovca, ktoré okrem sprievodnej lúpeže mali jasné pozadie politickej a ideologickej nevraživosti. Jedna z takýchto politicky a ideologicky motivovaných vražd sa stala v obci Súľov – Hradná, ktorá vznikla zlúčením obcí Súľov a Hradná v roku 1895. Táto dedinka nemala v prvej polovici štyridsiatych rokov ani tisícku obyvateľov a ich počet po nástupe komunistov k moci v roku 1948 klesol na 790 obyvateľov.

Tragédia sa začala dňa 7. októbra 1944 okolo 17.00 hod na ceste medzi Veľkou Bytčou (po zlúčení s Malou Bytčou a Hliníkom nad Váhom v roku 1946 obec Bytča) a Súľovom – Hradnou, kde desaťčlenná ozbrojená skupina partizánov svojvoľne legitimovala Jozefa Žilovca zo Súľova – Hradnej a okrem legitímácie mu zobrala 80 Ks, ktoré mal so sebou, a následne ho odvieďla do domu jeho rodičov. Tam partizáni vyzvali jeho otca, Martina Žilovca, ktorý sa len pred krátkym časom vrátil z Považskej Bystrici, kde pracoval v tamojšej

Iba jedni z mnohých

zbrojovke, aby im okamžite vydal všetky peniaze. Keď to pod rôznymi zámienkami odmietal urobiť, jeden z partizánov chytil sekeru, ktorou vypáčil drevenú truhlu v kuchyni, odkiaľ ukradol ďalších 700 Ks. Podľa svedeckých výpovedí dvaja z partizánov hovorili po rusky a boli oblečení do ukradnutých gardistických uniforiem, zbavených odznakov a hodnostných označení. Jeden z partizánov bol oblečený do slovenskej vojenskej uniformy. Všetci boli vyzbrojení puškami, samopalmi a granátmi. Skutočné peklo nastalo až po dôslednom prekutaní domácnosti. Partizáni prinútili Jozefa Žilovca vyzliecť sa zo šiat a ostať iba v spodnej bielizni. Ich „vodca“ predniesol rozsudok, keď rezolútne prehlásil, že „Jozef Žilovec a jeho otec Martin sú starými gardistami a preto budú odstrelení“. Oboch potom vyviedli z domu a hnali cez obecnú cestu a potok k lesnému porastu. Po niekoľkých metroch sa podarilo Jozefovi Žilovcovi vytrhnúť z rúk katov a utekať. Mal výhodu poznať dokonale terén okolia obce. Partizáni za utekajúcim spustili paľbu a podarilo sa im postreliť ho

do ľavého pleca, no neza-stavili ho. Podarilo sa mu utiecť a cez noc, napriek zraneniu, dobehnúť do neďalekého Predmieria. Tam mu poskytol prvú lekársku pomoc MUDr. Maximilián Quitt a previezol ho do ošetrovne zbrojovky v Považskej Bystrici, odkiaľ bol neskôr prevezený do štátnej nemocnice v Žiline. Menej šťastia mal jeho otec, Martin Žilovec, ktorého partizáni na mieste zavraždili dvoma ranami do hlavy a bezvládne telo ponechali na mieste v kroví. Pochovaný bol nasledujúci deň, 8. októbra 1944, na miestnom cintoríne v Súľove – Hradnej.

Či išlo o zámerné udanie nejakého „dobrého suseda“, alebo partizáni našli pri prehliadke Žilovcovu gardistickú legitímáciu, či partizáni systematicky postupovali podľa zoznamov, ktoré boli vopred vypracované, alebo nájdené pri rabovaní gardistických kancelárií, sa už dnes asi nedozvieme. Hlavný dôstojnícky zástupca Ján Kuciak, poverený vedením žandárskej stanice v Predmieri, ktorý vyšetroval tento prípad, už 8. októbra 1944 požiadal Okresný úrad vo Veľkej Bytči o vyslanie vojenskej posádky do obce Súľov – Hradná, v počte minimálne 100 – 150 vojakov. Hlavným dôvodom bola obava z opätovného rabovania a vraždenia zo strany partizánskych skupín. Armáda mala chrániť miestne civilné obyvateľstvo a zabezpečovať, aby „hliadky tunajšej žandárskej stanice mohli do tejto obce bezpečne dochádzať a obyvateľstvu boli nápomocné“. Pomoc mu bola telefonicky prisľúbená a nasledujúci deň skutočne do Súľova – Hradnej vyslaná z Považskej Bystrice vojenská posádka na piatich nákladných autách, ktorá do obce dorazila okolo 7.30 hod.

V niektorých prípadoch sa „zatknutým“ gardistom podarilo z partizánskeho zajatia za dramatických okolností utiecť. Jeden z takýchto neúspešných pokusov o likvidáciu miestneho veliteľa HG partizánmi sa stal dňa 6. septembra 1944 v obci Veľké Košecké Podhradie pri Ilave, ktorá mala v prvej polovici štyridsiatych rokov 600 obyvateľov a patrila do obvodu žandárskej stanice

v Ladcoch. V popoludňajších hodinách tam smerom od neďalekého Zliechova (v roku 1980 pričlenený k obci Košecké Rovné) dorazilo asi 40 ozbrojených partizánov. O predchádzajúcej „rabovke“ svedčilo ich oblečenie a výstroj. Niektorí z nich boli v civilnom odeve, no väčšina bola oblečená v rôznych uniformách – vojenských i žandárskych. Ozbrojení boli puškami a ručnými granátmi. Ich prvá cesta viedla k miestnemu predsedovi HSLS Ondrejovi Suchomelovi, ktorého zaistili a vyzvali, aby im ukázal dom, kde býva miestny veliteľ HG, ktorým bol v tom čase riaditeľ miestnej ľudovej školy Marek Dubina. Našli ho doma vo svojom služobnom učiteľskom byte. O ďalšom slede udalostí vypovedajú dobové svedectvá: „Veliteľa HG vyzvali, aby im okamžite vydal agendu HG, lebo inak, že ho zastreli. Potom strhli partizáni zo steny obraz pána prezidenta Republiky, ktorý obraz partizán oblečený v žandárskej uniforme prepichol na u-líci bodákom. Predsedu strany HSLS Suchomela a veliteľa HG Dubinu vzali potom partizáni so sebou a odišli s nimi do obce Košeca, kde prinútili mlynára Ľudovíta Bendu, aby im dal dve vrecia pšeničnej múky“. Partizáni sa pustili do „prehliadky“ mlyna a hľadania cenností a ďalších „potrebných vecí“. Dubina si vypočul rozhovor partizánov, ktorí sa vyjadрили, že svojich „rukojemníkov“ hodlajú odviecť so sebou. Zo správ o smutných osudoch takýchto politických „rukojemníkov“ partizánov vedel, že väčšina z nich skončila v lese s guľkou v hlave. Rozhodol sa v nestráženej chvíli pokúsiť sa o zúfalý útek, ktorý sa mu podaril aj vďaka alkoholu, ktorým sa partizáni pribežne potužili, no predovšetkým vďaka ich zaujatosti „prehliadkou“ mlyna. Jeho útek však neostal bez odplaty. Partizáni sa znovu vrátili do jeho služobného bytu, z ktorého mu ukradli šatstvo, bielizeň a obuv v celkovej hodnote 5 000 Ks. Rabujúcim partizánom „padol za obeť“ i služobný byt miestnej učiteľky Márie Haškovej, ktorá sa našťastie v tom čase nezdržovala doma. Ukradli z neho šperky a rôzne cennosti za viac ako 8 000 Ks.

V priebehu jesenných a zimných mesiacov roku 1944 sa po celom Slovensku stali stovky takýchto prípadov, no dnešná slovenská historiografia i slovenská spoločnosť s týmito kriminálnymi deliktami partizánov nie je do dnešných dní vyrovnaná a zdá sa, že ani tak skoro nebude. A tak historická objektivita a pravda musí znovu kapitulovať pred staťstlivo pestovanými a politicky „korektnými“ legendami druhého odboja.

VOJTECH KÁRPÁTY

Braneckého Fráter Johannes deväťdesiatročný

Mnohí čitatelia týchto riadkov by iste našli v knižniciach svojich rodičov historický román s názvom Fráter Johannes. Od prvého vydania tejto knihy uplynulo 90 rokov a dnes je k dispozícii piate vydanie z roku 1996 s pôvodnými ilustráciami akademického maliara Andreja Kováčika. Vzrušujúci dej, vsadený do krutých čias turecko-uhorských vojen v 17. storočí, zaznamenal obrovský úspech a čitatelia si vynútili preklad aj do poľštiny a maďarčiny. Fráter Johannes sa stal najvýznamnejším a súčasne najznámejším dielom Jozefa Braneckého, katolíckeho kňaza, trenčianskeho spisovateľa a popularizátora slovenských dejín. Pre zaujímavosť možno uviesť, že pri príležitosti jeho šesťdesiatych narodenín (1942) sa začal na počesť slávneho románu vyrábať v Trenčíne kláštorň líkér Fráter Johannes.

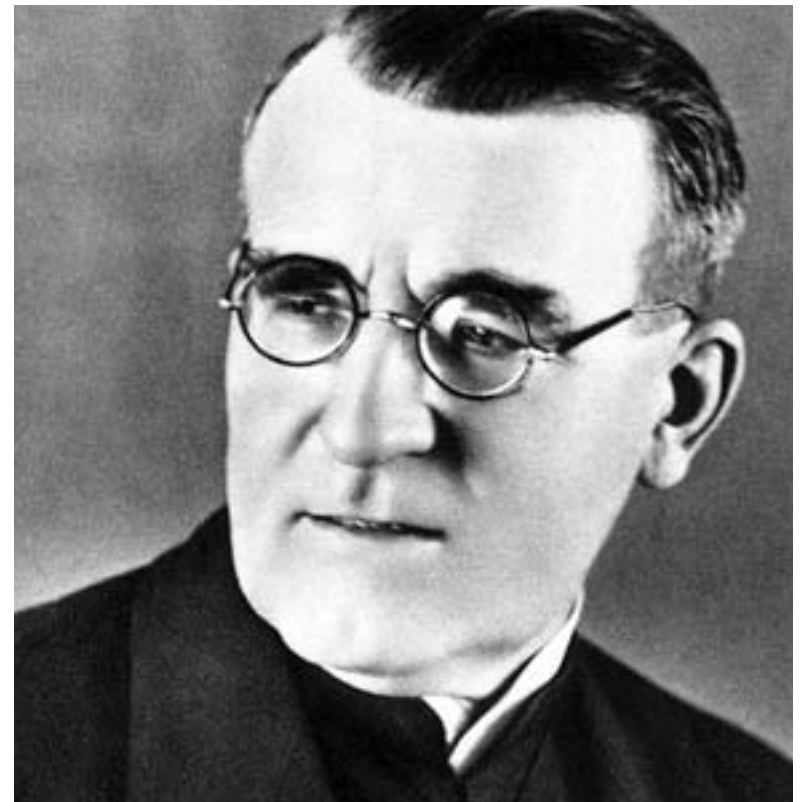
Branecký sa narodil v roku 1882 v Skalici, kde navštevoval ľudovú školu a gymnázium. V štúdiách ďalej pokračoval v Levoči, Vacove, Kecksemete

a Budapešti. Ako učiteľ hudby a spevu krátko pôsobil v Rumunsku. Tesne pred ukončením prvej svetovej vojny sa usadil v Trenčíne, kde nastúpil dráhu rektora tamojšieho kolégia piaristov. V mestečku „pána Váhu a Tatier“ pôsobil vyše štyridsať rokov. Popri pedagogickej činnosti sa zaoberal regionálnou históriou a osobitne dejinami Trenčína. Bohaté pramene cirkevných archívov a mestských kroník ho podnietili ku hlbšiemu bádaniu a publikovaniu prvých historických článkov a poviedok. Vychádzali spočiatku v miestnom ľudovochovnom časopise Trenčan. V roku 1926 vyšli knižne pod názvom Zo starého Trenčína.

Branecký ako horlivý organizátor kultúrneho života burcoval a upevňoval prostredníctvom svojich kníh a prednáškovej činnosti historické povedomie slovenského ľudu. Osobitný dôraz kladol na mravné a duchovné povznesenie študujúcej mládeže, ktorej adresoval viacero svojich diel. Vychovával ju k úcte ku národným dejinám, tradíciám

a kultúrnemu svojrázu. Ako nadšený historik a popularizátor málo známych úsekov našich najstarších dejín cestoval po celom Slovensku a prednášal výsledky svojho dlhodobého štúdia. Záujem o históriu medzi mládežou sa mu úspešne darilo prebúdzat aj organizovaním žiackych literárnych súťaží. Mladej generácii venoval svoj román Poklady Matúša Čáka (1935), zberku historických povestí a článkov Trenčín – Trnava (1939) či Pribinove vŕby (1941). Beletristicky spracoval ľudové povesti v diele Z tisícročia (1943).

Jeho literárna tvorba mala predovšetkým výchovno-poučný ráz. Jeho súčasník profesor Ján Sedlák ju charakterizoval nasledovne: „Láskou k minulosti usiluje sa vzbudzovať národnú hrdosť a z hľadiska mravného vo všetkých svojich dielach snaží sa vybudovať silné charaktery. Preto neváha v zajatí romantického kánonu idealizovať zámerné svoje postavy a zotrieť z nich prach viny, len aby sa mohli stať spoľahlivým vzorom.“

Spomedzi vedecko-historických prác Braneckého treba spomenúť monografiu Skalka (1929) a Trenčín v rokoch 179-1930 (1930). Väčšinu svojich významnejších kníh vydal nákladom Spolku sv. Vojtecha, s ktorým literárne

spolupracoval celé desaťročia. Je tiež autorom celého radu úvah, článkov a štúdií najmä o trenčianskych dejinách, ktoré sú roztrúsené na stránkach mnohých dobových časopisov.

FRANTIŠEK SKOJAJSKA

Dňa 1. septembra 2017 zomrel v 66. roku kňazstva Mons. Štefan Vrablec. Niekoľkokrát som biskupa Štefana Vrableca videl koncebrovať v kaplnke Panny Márie zázračnej medaily na Šindolke v Nitre v kláštore vincentiek a niekoľkokrát som mal možnosť sa s ním osobne rozprávať. Pri koncebrácii sedel na svojom invalidnom vozíku a počas recitovania časti eucharistickej modlitby spomínajúcej prítomných veriacich pokojne dvíhal hlavu a pozrel na zúčastnených. Vždy (keď mohol) ma milo prijal v kláštore vo svojej „kancelárii“, v ktorej mal situovanú knižnicu, knižky vydané Ústavom sv. Cyrila a Metoda v Ríme, na ktorých publikovaní sa podieľal, denníky, fotografie, biskupský erb (s heslom „Omnisterraadoret Te“), stôl atď. Raz sme spolu aj obedovali (7. 4. 2016) a párkrát mi zaspieval pesničky, ktoré spieval ako dieťa. Spomínam si, ako spieval pieseň „Matka plače, ruky spína“ (JKS 150). Aj táto je zaradená do ním zostavenej úspešnej knižky „Od srdca k srdcu“. O živote v kláštore dcér kresťanskej lásky hovoril len v dobrom. Vravieval, že žije akoby v čakárni, kde čaká, kým povedia jeho meno alebo číslo, aby mohol ísť ďalej. Niekedy však zažartoval, že ešte počká do „stovky“. V rozhovore si spomenul aj na rovesníka biskupa Dominika Tótha (1925-2015), biskupa Jozefa Zlatňanského (1927-2017) a na, vtedy už neobohého, kardinála Jána Chryzostoma Korca (1924-2015). V súvislosti s ním spomínal: „Ja si pamätám na pána Korca, keď sme ho raz prišli navštíviť a on (...) smial sa a rozprával. To bolo také pekné. Taká pekná návšteva uňho. Ale potom už on mňa svätil v Šaštine (v roku 1998 – pozn. O.Š.).“

O rodnej dedine Závod na Záhorí rozprával s láskou. Hovoril: „Ako gymnazista som bol v Závode a chodil som do Malaciek do školy na bicykli. V lete na bicykli a v zime vlakom. V zime som išiel do Veľkých Levár na bicykli alebo pešky, podľa toho, aké bolo počasie. A z Veľkých Levár do Malaciek vlakom. Mal som (...) vzťah k Malackám, nakoľko v Malackách bol liehovar. Tam vyrábali. Môj otec bol šenkár. Tak ja som aspoň týždenne raz viezol päťlitrový demižón slivovice z Malaciek do Závodu. Na bicykli. A pamätám si raz, že som sa skoro rozplakal, keď som prišiel z Malaciek

Niekoľko spomienok na biskupa Štefana Vrableca

na bicykli s tým demižónom, niekedy som mal až dva demižóny, a tam som našiel mamičku ako drhla dlážku v hostinci. Mne jej bolo tak ľúto. Som sa vtedy skoro rozplakal. To bol taký silný zážitok.“

Po štyroch rokoch na františkánskom gymnáziu v Malackách pokračoval v štúdiu na katolíckom gymnáziu v Trnave, kde v roku 1945 zmaturoval. „Najprv som chcel ísť do Nitry k verbistom.“ Podľa výpovede po rozhovore s bratom kňazom Jozefom Vrablecom (ktorý sa neskôr stal univerzitným profesorom a nitrianskym generálnym vikárom) svoje rozhodovanie prehodnotil. V septembri 1945 vstúpil do seminára v Bratislave, kde sa zdržal len do novembra, kedy ho biskup Pavol Jantusch (1870-1947) poslal na štúdiá do Ríma. Odišli autobusom z Prahy spolu s viacerými českými bohoslovcami. „Tam sme boli dva autobusy (...) Slovákov a Čechov.“ Medzi nimi aj Jozef Tomko. Na margo tohto obdobia inokedy dodal: „Ja som nevedel po taliansky. Vedel som po latinsky.“

Spomínal taktiež na pohreb matky, ktorá zomrela v roku 1947. „Zaujímavé je, že keď moja mamička zomrela. Chceli sme ísť na pohreb tu z Talianska a nebolo to také ľahké.“ „Oni ju vyniesli z domu na ulicu, že začali pohreb. Už nemali nádej (mysleli si, že nepríde – pozn. O.Š.). No ale v tom, neviem ako sa stalo, že mňa pustili. Taká výnimka. Že mňa pustili na pohreb a ja som poslal telegram, že prídem. Tak oni potom zhabali všetko a naspäť a čakali na mňa.“ Situácia sa však neskôr ešte skomplikovala. O tom ako pohreb prebiehal je viac informácií uverejnených v časopise farnosti v sv. Michala Archanjela v Závode „Sviatane“ (ročník 14, č. 1.). „A druhý raz zase sme išli so sestrou Gallou (jeho pokrvnou sestrou a zároveň rehoľnicou – pozn. O.Š.) z Ríma. Chceli sme ísť domov. Jej dali vízum a mne nedali. To

bolo také bolestné. To bolo veľmi bolestné, že mne nedali vízum. Že ma pokladali za...“

Ohľadom návratu na Slovensko spomínal: „Sme hovorili, že 'Pôjdeme ešte domov alebo sa už nevrátime?' To bolo medzi nami. Ja som mal nádej, že sa vrátim ešte. Že sa ešte vrátim domov na Slovensko. Niektorí boli: 'Nevrátime sa.' Pamätám Jožko Hrbata, Josef Hrbata, to bol Moravák (žil v rokoch 1924-2009 – pozn. O.Š.). Ten hovoril: 'Vráťme sa.' On sa jeden z prvých vrátil a jeden z prvých bol potrestaný, či ako chytený políciou a zle to s ním dopadlo. Josef Hrbata. Ale ja som bol taký vždy nádejplný.“

Dňa 23. decembra 1950 vysvätil arcibiskup Luigi Traglia (1895-1977) v Lateránskej bazilike za kňazov šiestich Slovákov: Dominika Hrušovského, Františka Škodu, Štefana Vrableca, Antona Páterek, Jozefa Medového a Jána Répassyho. Všetci z nich sa svojimi pôsobeniami výraznejšie zapísali do cirkevných dejín.

„Keď som bol vysvätený za kňaza v päťdesiatom, potom chodil som po Taliansku, po severnom Taliansku. Tam Goima di Zoldo. A potom, keď som bol v Goime, tam som bol kaplánom. Som tam bol sám. Nemali kňaza. To bolo 1200 metrov vo výš-ke. Fara. Goima di Zoldo. Ja odtiaľ som chodieval do Ríma. Mal som prácu. Doktorskú prácu som pripravoval. Ja som išiel večer vlakom do Ríma. Cez noc som ešte pripravil, čo mi chýbalo do školy. A na druhý deň ráno naspäť do Goimy ako farárčiť. Namáhavé.“ „Mne sa páčilo aj v Taliansku. Ale viac na Slovensku pravdaže.“

„Mám zo života veľa skúseností. Chcel som to napísať. Ale už to asi ne napíšem. By to bolo pekné mať také dve knihy 'Dvaja bratia' 'Dve sestry'.“ „Mal som taký plán, že napíšem 'Dvaja bratia' knižku. Brat Jozef a ja. Dvaja kňazi. A 'Dve sestry'. Galla a Restituta. Mám korešpondencie medzi Rímom

a Slovenskom. Ale už som k tomu neprišiel.“ Dodal: „Keby som mohol... Teraz už ani nepišem. Mi to už ani nejde písať. Pišem dosť škaredo.“

Každý deň si však písal denník. „Každý deň napíšem, čo som zažil. Ešte aj teraz. Aj dneska som písal (teda 4.4.2016 – pozn. O.Š.).“ Jeho denník však bol zameraný duchovne. Písal si za koho a čo sa modlil. A v neskoršom veku aj správy ohľadom svojho zdravotného stavu (tlak a pod.).

V roku 2012 Štefan Vrablec absolvoval audienciu u pápeža Benedikta XVI. Raz pri rozhovore mi povedal, že raz mal aj myšlienku, že by ho potešilo, ešte raz vycestovať a stretnúť sa s pápežom Františkom. S úsmevom spomínal na pápeža Jána XXIII. Hovoril: „Pamätám si na svätého otca Jána XXIII. Keď sme boli v Ríme slovenskí bohoslovci raz sme išli na návštevu k nemu. On bol taký nízky, takže nohami nedočiahol na zem (počas sedenia – pozn. O.Š.). A on hovoril zas nám: 'O ragziccime siete giovanni.' 'Ó chlanci akí ste mladí.' Ján XXIII. Milučký bol.“ „Pius XII. S tým som bol viackrát. Už ešte ako bohoslovec.“

„Ja som bol takým spojidlom. Pán biskup Nécsey a pán biskup Pásztor. Ja som bol taký sprostredkovateľ. Oni niečo chceli z Ríma. Nevedeli po Taliansky. Nevedeli kam ísť. Oni napísali mne. Ja som bol na úradoch. Vybavil. A potom som písal im. To sa mi tak páčilo, že som bol takým sprostredkovateľom. Pekný život to bol.“

Od roku 1957 pôsobil Štefan Vrablec ako špirituál v seminári v Chieti. V rokoch 1964 – 1967 ako špirituál v seminári v Assisi. Následne z Assisi prešiel do Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, kde pôsobil až do roku 1998, pričom niekoľko rokov bol jeho riaditeľom. V roku 1998 ho pápež Ján Pavol II. menoval za pomocného biskupa bratislavsko-trnavskej arcidiecézy. Prezident Rudolf Schuster

mu v roku 2002 prepožičal štátne vyznamenanie Rád Ľudovíta Štúra I. triedy.

Biskup Štefan Vrablec si aj počas staroby zachovával zmysel pre humor. Mal príjemnú povahu, ktorá sa prejavovala v malých milých skutkoch. Môžem spomenúť napríklad venovanie, ktoré mi napísal do knihy, ktorú mi daroval: „Ondrejovi na pamiatku s láskou venuje + Štefan Vrablec, biskup. Nitra 18. apríla 2015.“ Rád nahliadal do kníh vydaných v Ústave, ktoré vyšli s jeho pričinením. Pozerajúc na ne povedal: „Tieto knihy, to pozerám s láskou. A častejšie aj pozriem čo tam mám. Niekedy som aj poznámku robil.“ „Srdcová záležitosť. Častejšie aj zoberiem do rúk. Pozerám a vidím tam aj nejaké poznámky, nejakú čiarku.“

Záverom ešte pár viet z listu Štefana Vrableca otcovi z 3. januára 1951 z Ríma, ktorý bol uverejnený v rukopise „Spomienky jubilejného biskupa. Slovom i obrazom.“ od Mgr. Márie Nemčekovej v roku 2015:

„Hovorí sa, že matka má skôr kňazské srdce, než sa stane jej syn kňazom. Či to nie je pravda o našej mamičke? Vedel som o starostiach, akými vypravovala každé ráno do školy, k vlaku, zavčás rána, videl som, ako jej zle padlo, keď mi musela dať niekedy niečo skromnejšie než by chcela. Videl som jej starosti, o ktorých nehovorila. Mlčal som ja, mlčala mamička, ja preto, lebo som vedel, že to tak musí byť, ak chcem študovať, mamička preto, že vedela, že chcem byť kňazom a že ona viac nemohla. A ona naozaj vykonala všetko, čo bolo v jej silách. V tom zmysle teda mala kňazské srdce skôr, než som sa ja stal kňazom, lebo hlavným znakom kňazov je prinášať obeť a obetovať sa.“

„Prvýkrát som zaspieval „Dominus vobiscum“ a prvýkrát som sa modlil v mene celej Cirkvi, za celú Cirkev krédo, obetovanie, pozdvihovanie. Premieňal som, prvýkrát v živote som pozdvihoval. Vyzdvihol som do výšky kalich s najsvätejšou krvou Kristovou, aby sa mu klaňali prítomní i celý svet. Ľavú ruku mi zdobil zelený venček z krušpánu, ktorý mi uplietli naše sestričky. Ozaj ako na svadbe. Vo výške som držal kalich, Najsvätejšiu obeť Kristovu a v duchu som sa obetoval ako obeť pre Kristove záujmy a ciele. Nepatrím už sebe, nie som nič, iba Kristov, lebo ON si ma vyvolil.“

ONDREJ ŠÁLY

V júli 2019 som si prečítal v mesačníku Extraplus článok Mariana Tkáča „Osobné svedectvo“. Po jeho prečítaní som sa rôznymi spôsobmi pokúsil obstarat knihu, ktorá ma vyprovokovala napísať tento „Doslov“. Neúspešne. Mal som však šťastie, keď môj veľmi dobrý priateľ rovnakej krvnej skupiny mi cez internet poslal oskenovanú knihu od slovenského žida Arona Grünhuta, pôvodne napísanú v nemčine a vydanú v Tel Avive v r. 1972, pod názvom „Katastrofa slovenských židov“ a až po 43 rokoch v roku 2015 s problémami preloženú do slovenčiny a vydanú vo vydavateľstve MARENČIN PT v Bratislave. Obratom však bola vypredaná alebo stiahnutá z predaja? Po prečítaní tohto môjho Doslovu si môžete domyslieť, prečo je kniha pre slovenského čitateľa už „nedostupná“.

Týmto Doslovom mám v úmysle poukázať na v knihe napísané dôležité konštatovania židovského autora o spolupráci so slovenskou krajinou, slovenským štátom a s prvou slovenskou republikou od novembra 1938 do konca roku 1942. V Doslove si všimam informácie autora o snahe samostatného slovenska zachrániť slovenských Židov v rokoch 1938 až 1942.

Autor popisuje aj následnú príčinu neúspechu ortodoxnej židovskej obce na Slovensku pri záchrane svojich spolubratov.

Pred 81 rokmi, po získaní autonómie Slovenskej krajiny dňa 6. októbra 1938, začala slovenská autonómna vláda ako jeden z prvých problémov riešiť odsun slovenských Židov zo svojho územia. Zo židovskej strany stáli na čele organizovania a riadenia odsunu členovia ortodoxnej židovskej obce v Bratislave menovite p. Aron Grünhut a p. Kastner. Tu mnou spomínaná kniha „Katastrofa slovenských židov“ je autobiografiou Arona Grünhuta z obdobia rokov 1938 až 1945. (Autor sa narodil v roku 1895 v Bratislave a zomrel v roku 1974 v Tel Avive.)

V rokoch 1938 až 1942 sa slovenská vláda pokúsila dostať slovenských Židov mimo nebezpečenstvo, ktoré im v Európe v tom čase reálne hrozilo zo strany Adolfa Hitlera, a to v dvoch etapách. V každej etape sa tak malo robiť vždy za priamej spoluúčasti slovenských Židov ako realizátorov záchranných akcií. Prvá etapa prebiehala v období od októbra 1938 až do januára 1942 a mala charakter dobrovoľnej nenútenej evakuácie.

Druhá etapa sa uskutočnila od februára 1942 a skončila v októbri 1942. Bolo to v čas, kedy sa Židom v danej situácii na Slovensku nedalo normálnou zákonnou cestou už pomôcť. Filozofia týchto záchranných akcií spočívala v rôznych formách obštrukcie a cieleného podplácania aktérov pri odsune židovských spoluobčanov do vtedy podľa všeobecnej mienky „len“ pracovných táborov (malo to byť územie v južnom Poľsku vtedy už obsadenom Nemeckom). Táto etapa bola v októbri 1942 slovenskou vládou definitívne zastavená, nakoľko Nemci ani po viacnásobných urgenciách slovenskej vlády o povolenie návštevy už zo Slovenska odsunutých židov, na mieste ich údajných pracovných táborov, neboli ochotní umožniť!

V čase autonómie Slovenskej

krajiny ešte niektorí Slováci zastávali posty v československej vláde. Ministrom vnútra ČSR bol Slovák Karol Sidor, ktorý heslo „Židia do Palestíny“ chápal doslovne. Vystaňovanie Židov bolo nielen povolené, ale aj oficiálne slovenskou vládou podporované. Nebolo rozhodujúce, či vystaňovanie prebieha legálne, alebo ilegálne, dôležité bolo iba jedno: „Židia musia odísť“ (str. 26). Informácia v zátvorke je strana v predmetnej knihe, kde sa mnou citovaná veta nachádza. Citácia je doslovná, tak ako ju podáva autor a nemožno ju pripisovať inej osobe.

14. marca 1939, keď hlasovaním demokraticky zvolených poslancov Slovenského snemu vznikla I. SR, sa ministrom vnútra opäť stal Karol Sidor. Ten obratom vytvoril Štátny vystaňovalecký úrad a židovskej

aktívna spolupráca medzi vládou slovenského štátu a židovskou obcou v Bratislave, aby sa získali potrebné devízy. Guvernér národnej banky Karvaš, podľa pokynov vlády dal v prospech židovskej obce k dispozícii milión funtov šterlingov v londýnskej Barclays Bank, ktoré boli na slovenskom viazanom účte a mohli sa využiť na utečenecké účely. Barclays Bank sumu uvoľnila v prospech ortodoxnej židovskej obce v Bratislave a páni Grünhut a Kastner ňou mohli disponovať (str. 47 a nasledujúca).

Proti aktivite tejto židovskej ortodoxnej obce v Bratislave boli jedine tzv. bratské židovské sionistické organizácie, a to veľmi zásadne (str. 46-48).

Prvá etapa. Tá prebehla z hľadiska štátu organizačne a finančne

Napokon opäť len vďaka nadľudskému úsiliu pána Grünhuta sa podarilo exulantov úspešne dopraviť na miesto určenia.

Toto bol prvý a zároveň aj posledný pokus slovenskej ortodoxnej židovskej obce, aby s morálnou aj finančnou podporou vlády Slovenskej republiky zachránili sami seba pred hroziacim nebezpečenstvom v Európe, pretože nikto nevedel, aký osud ich čaká. Politická reprezentácia Slovenska nemohla proti vojenskej sile, ktorú Nemecko v tom čase vo veľkej časti Európy malo (napr. pozri aj Mnichovska zrada Československa !!!) urobiť nič viac. Pokračovanie tejto záchrannnej akcie, domnievam sa, bolo zo strany sionistov - úmyselne zmarené (str. 49).

Toto je približná anabáza úsilia slovenskej vlády hneď na svojom

joby tak jednostranne obviňovanej vlády I. SR a menovite jej prezidenta Dr. Jozefa Tisa.

Druhá etapa. V januári 1942 sa medzi židovským obyvateľstvom rozšírila správa, že všetci Židia zo Slovenska budú postupne odsunutí na práce pri budovaní svojej novej vlasti v bývalom Poľsku, no v skutočnosti odtiaľ nik živý nevyviazne (str. 84). Vedenie ortodoxnej židovskej obce v Bratislave sa s touto správou oboznámilo a rozhodlo, že treba okrem iného poslať list pápežovi Piov XII, aby presvedčil prezidenta Dr. Jozefa Tisa, nepovolíť odsuny s tým, že Slovensko Židov pri vojenskom nasadení I. SR tiež potrebuje na manuálne práce.

Aron Grünhut po porade židovskej komunity ešte v ten večer v januári roku 1942 navštívil svojho známeho, katolíckeho kňaza a správcu fary Blumentálskeho kostola v Bratislave, dôstojného pána farára Pozdecha. Tlmočil mu najnovšie poznatky vo veci židovských deportácií, ktorými však pán Pozdech disponoval už skôr z iných zdrojov. Nezávisle od dôvodu návštevy Grünhuta Pozdech odporučil, aby sa Židia priamo listom obrátili na pápeža, ktorý by prezidentovi Tisovi prikázal ponechať slovenských Židov v krajine a nasadiť ich na manuálne práce. Prisľúbil, že bude v tejto veci nápomocný a ihneď na druhý deň navštívi pátra Mikuša, predstaveného jezuitského kláštora, a opýta sa ho, či by bol ochotný doručiť takýto list do Vatikánu prostredníctvom pápežského nuncia v Budapešti (str. 86-88, str. 93).

Tu sa zastávim. Túto situáciu nezávisle od knihy „Katastrofa slovenských židov“ poznám a osobne môžem potvrdiť. Ba viem vo veci ďaleko viac, ako sa uvádza v knihe. Predstavený jezuitského kláštora, páter Rudolf Mikuš S.J., bol od roku 1932 v rámci I. ČSR jezuitským viceprovinciálom pre Slovensko, neskôr od roku 1938 I. jezuitským provinciálom na Slovensku. Viem to všetko preto, lebo to bol môj strýko. Navyše som osobne poznal aj pána Pozdecha, u ktorého som v Blumentálskom kostole niekedy v rokoch 1948-49 ministroval. V tom období som bol cez letné prázdniny v Bratislave v kláštore sestier Sv. križa na Radlinského ulici č. 18, kde rádomá sestra Valéria, bola moja teta. Ako absolventka hudobného konzervatória vo Švajčiarsku v hre na klavír a organ príležitostne hrávala na svätých omšiach v Blumentálskom kostole a tá ma pozvala, aby som šiel do Blumentálu ministrovať.

Na sklonku roka 1964 po desiatich rokoch väznenia za údajnú velezradu bol môj strýko prepustený z väzenia. Spočiatku žil v svojej sestre v Leopoldove. Tu ako aj neskôr v charitnom dome v Rúbani a v Beckove, (kde aj zomrel a je pochovaný na miestnom cintoríne) sme sa viackrát stretli. Pri každej návšteve nám rozprával zaujímavosti zo svojho života, medzi iným aj o tu popisovanej udalosti. On však urobil vo veci ďaleko viac, ako sa píše v knihe. Rozhodol sa osobne vykonať návštevu Vatikánu a pápeža Pia XII. Nezávisle od tohto strýkovho tajného zámeru ho ešte pred jeho odchodom do Ríma navštívil v jezuitskom kláštore v Bratislave aj Jeho excelencia prezident Dr. Jozef Tiso. Požiadal

“Doslov” ku knihe Arona Grünhuta Katastrofa slovenských židov

obci uložil, aby založila sociálny úrad pre vystaňovalectvo. Predstavenstvo židovskej obce bolo oficiálne vyzvané, že sa má postarať o odstránenie Židov zo Slovenska. Polícia dostala príkaz, že má byť po každej stránke nápomocná, aby sa Slovensko čím skôr zbavilo Židov (str. 33). Po marci 1939 prechádzali cez Bratislavu aj ilegálne palestínske transporty organizácie Betar so židovskými občanmi z Čiech, Moravy a Rakúska, ktorým boli slovenskí Židia povinní zabezpečiť počas prechodu cez Slovensko stravu. Takto vznikla možnosť vyslať s týmito transportmi aj niekoľko stoviek slovenských Židov a ukázať tak slovenskej vláde, že sa tu na Slovensku Židia usilujú evakuovať všetkých Židov. Organizátorom tejto pomoci sa v tomto čase podarilo vybaviť audienciu u ministra vnútra Karola Sidora. Keď sa Grünhut spoločne s dvoma kolegami dostavili ministrom, minister naliehal na nich, aby súrne spustili akciu na vystaňovanie všetkých Židov, pretože ich u nás (pozn. tak ako skoro v celej Európe vtedy ovládané Nemeckom) nečaká nič dobré. Vyhlásil, že je pripravený poskytnúť im v tomto plnú podporu. (str. 35).

V tom čase vynakladala vláda I. SR maximálne úsilie na záchranu slovenských židovských spoluobčanov cestou legálneho alebo ilegálneho odchodu z našej krajiny. Ministerstvo vnútra vydalo koncesiu pre 50 tisíc židovských vystaňovateľov zo Slovenska a všetky vládne úrady dostali pokyn, že majú podporovať Sociálny úrad ortodoxnej židovskej obce v jeho vystaňovaleckom úsilí. Rozbehla sa

prakticky bezproblémovo. Spustenie vystaňovaleckého projektu bol židovskou obcou poverený bratislavský Žid Aron Grünhut (autor spomínanej knihy) ako jeden z predstaviteľov bratislavskej ortodoxnej židovskej obce. Ako úvodný projekt celej tejto akcie zorganizoval Grünhut prepravu zo Slovenska do Palestíny po Dunaji, dvoma loďami v počte 1355 (resp. 1356) Židov z celkového plánovaného odsunu 50 000 židovských spoluobčanov. Lode mali smerovať do palestínskej Haify. Odchod bol pôvodne naplánovaný na 3. júna 1939. Kvôli problému s loďami, ale predovšetkým kvôli udaniu Grünhuta sionistami, že súčasťou transportu je aj pašovanie zlata, devíz, atď., sa preprava podľa plánu nakoniec neuskutočnila. Po prekonaní neochoty a odporu židovských sionistických skupín Joint, Hicem a Hias a rôznych židovských organizácií a zväzov napríklad aj Jewish Agency, Palestínskeho úradu, po mesačnom oneskorení odchodu, sa tento hrdinský čin páňovi Aronovi Grünhutovi vďaka nadľudskému úsiliu podaril 1. júla 1939.

Odpor sionistov v tejto veci bol taký silný, že táto akcia bola takmer zmarená. Slovenská vláda z obavy prenasledovania slovenských židovských spoluobčanov krutovládou Hitlera urobila všetko, aby im umožnila, legálny a rýchly odsun v čo najkratšom možnom čase. Aké nemilé prevrpenie čakalo tento transport v bulharskom Ruse. Na žiadosť bratislavských sionistov požiadala londýnska vláda Bulharsko, aby lode vrátila do Bratislavy. Lode potom stáli 36 dní v strede toku Dunaja v Ruse.

začiatku v r. 1939 všemožne pomôcť židovským spoluobčanom, keď už iná možnosť nebola. Toho si boli vedomí samotní Židia, ale aj vtedajšie vedenie Slovenskej republiky. Aj vzhľadom k týmto okolnostiam sa nakoniec pre obštrukcie a prekážky kladené sionistickými Židmi podarilo zachrániť len niečo viac ako 1 300 z 50 000 občanov židovskej národnosti. Pričom vystaňovalecké licencie - Ministerstvo vnútra a finančné prostriedky Ministerstvo financií ostali nevyužitú. Za povšimnutie ešte stojí, že policajné riaditeľstvo dalo v tom čase židovskej ortodoxnej obci preventívne k dispozícii 500 pasov, ktoré sa údajmi a fotografiami doplnili na sociálnom úrade. Neskôr im dokonca pridali ešte 250 bianko pasov (str. 50).

Neúspech tejto akcie s vystaňovaním slovenských židov (inú možnosť vláda v tom čase už nemala) prakticky ukončila snahy Slovenskej republiky legálne pomôcť k vystaňovaniu Židov. Domnievam sa, že všetky skriovodlivosti po roku 1941, ktorým museli čeliť židovskí spoluobčania, nemôžeme pripisovať na zodpovednosť len slovenskej vláde, ale aj židovskej komunite, presnejšie sionistom, ktorí robili všetko preto, aby nacistické, teda v tom čase vojensky dominantné Nemecko (min. do r. 1943!) mohlo nerušene realizovať svoje „konečné riešenie“. Minulé a dnešné neobjektívne hľadanie vinníkov tejto strašnej katastrofy na Slovensku mimo kategórie samotných židovských občanov (sionistov) je len zastierajúci manéver na krytie vrahov, okrem iného i bez možnosti obha-

strýka, aby vycestoval do Vatikánu s možnosťou dosiahnutia audiencie u pápeža Pia XII. a odovzdal mu ústnu informáciu, že on prezident Slovenskej republiky sa po zrelej úvahe rozhodol abdikovať na funkciu prezidenta Slovenskej republiky z dôvodu vládneho nariadenia č. 198 o riešení židovskej otázky na Slovensku. Pán prezident uviedol ako dôvod svojej rezignácie nezlučiteľnosť rešpektovania predmetného vládneho nariadenia s jeho kňazským stavom vo funkcii prezidenta. Ako kňaz a profesor humánnej teológie predsa nemôže akceptovať takéto vládne nariadenie, ktoré ani nikdy nepodpísal.

Takto vznikli naraz z jednej povinnosti dve. Hneď začiatkom februára roku 1942 vycestoval strýko páter Rudolf Mikuš SJ inkognito do Vatikánu. Inkognito aj preto, lebo vo Vatikáne sa už v tom čase pohybovalo veľa hitlerovských špicľov a bolo treba konať opatrne. Ubytoval sa u generálneho provincála jezuitského rádu v.d.p. Ledochovského SJ a prostredníctvom osobného spovedníka pápeža Pia XII, ktorý bol sám jezuita, sa mu podarilo vybaviť dvadsaťminútovú súkromnú audienciu u pápeža, na ktorú však musel čakať niekoľko dní. Audiencia sa uskutočnila, ale namiesto udelených dvadsiatich minút trvala dve hodiny. Jeho svätosť pápež Pius XII sa nechal informovať o celkovej situácii v I. SR. Po ukončení audiencie poslal tento odkaz prezidentovi I. SR Dr. Jozefovi Tisovi (doslovný citát): „Prosím pána prezidenta, aby neabdikoval z funkcie prezidenta Slovenskej republiky a z tejto pozície zmierňoval krivdy vojny, ako sa dá“. To bola peň Dr. Jozefa Tisu dostatočná satisfakcia, aby napriek všetkému zotrval vo funkcii prezidenta v prospech slovenského národa a samozrejme aj v prospech židovských spoluobčanov.

Keď pripustíme, že približne z 88 000 židovských spoluobčanov žijúcich v I. SR hneď po vzniku slovenského štátu 14. marca 1939 by sa mohlo v jeho prvých dňoch zachrániť 50 000 občanov podľa plánov slovenskej vlády, ale s vtedy už nevyhnutnou spolupracou aj so židovskou ortodoxnou obcou, bol by to obrovský humánny čin. To by bola sila! Treba však podčiarknuť, že to len vláda I. SR bez spolupráce so židovskou ortodoxnou obcou v tom čase už nemohla dosiahnuť.

Výsledkom židovskej korešpondencie s pápežom Piom XII prostredníctvom kňaza Pozdecha a môjho strýka bol list, ktorý nečakane dostal prezident Dr. Jozef Tiso (str. 93, v knihe sa nepíše od koho). V knihe sa ďalej uvádza, že Židia v zastúpení pána Bluma navštívili konzula Dominikánskej republiky v Bratislave pána Ullmana, aby Jointu (židovská organizácia) listom oznámil, že Dominikánska republika je ochotná prijať 50 tisíc slovenských Židov. Podľa tohto listu by Slováci mohli zrušiť odsun a vydať Židov latinskoamerickému štátu. Konzul Ullman bol mimoriadne ústretový a dal ortodoxnej židovskej obci v Bratislave k dispozícii oficiálny list vo veci v mene svojej vlády (str. 93).

Z množstva deportovaných (odsunutých) Židov zo Slovenska do októbra 1942 sa podarilo rôznymi spôsobmi zachrániť okolo 1 500 osôb a približne 2 500 až 3 000 osôb

odsunúť do Maďarska (str. 113). Začiatkom októbra 1942 však slovenská vláda odsunúť definitívne zastavila. Ďalšie už vtedy v Európe všetkým známe deportácie Židov na skoro istú smrť do koncentračných táborov sa zo Slovenska uskutočnili až po puči proti existencii slovenskej štátnosti od 28. 8. 1944, keď slovenská vláda už neovládala pomery na Slovensku. V knihe „Katastrofa slovenských židov“ autor uvádza židovskú verziu zastavenia transportov do Poľska v októbri 1942 a tou je úplatnosť Wislicenyho. Podmienky zneli 100 000 US Dolárov na ruku (str. 117).

Nebyť vzácneho a hrdinského muža menom Aron Grünhut, ktorý sa po roku 1948 po prevzatí moci československými bolševikmi vystaňoval z Bratislavy do Tel Avivu, kde zomrel v roku 1974, by sme sa o okolnostiach pravdepodobne nedozvedeli. Dva roky pred svojou smrťou napísal knihu „Katastrofa slovenských Židov“, v ktorej opísal všetky jemu známe podrobnosti o udalostiach tých rokov. Nikdy by sme sa neboli dozvedeli o systematicky zamlčovaných skutočnostiach tragédie našich židovských spoluobčanov. A to práve z pera slovenského Žida, ktorý to všetko osobne prežil.

Postupom času po skončení II. svetovej vojny od roku 1945 až doposiaľ vyplávali na povrch - za veľmi zvláštnych okolností - mnohé historické udalosti, o ktorých sme nevedeli a ani nemali a nesmeli vedieť. Postupne, keď skladám mozaiku týchto historických skutočností, dostávame sa k poznaniu, ktoré ostro kontrastuje s ideologickou historiografiou týchto časov na Slovensku, ktorú nám do hlavy vtĺkali a do dnes vtĺkajú historici československej sionbolševickej historiografie. Nimi hlásané historické dogmy o I. Slovenskej republike obhajujú od roku 1948 bez prerušenia až doposiaľ. Táto tzv. „historická a jedine správna elita“ dnešného Slovenska aj napriek tomu, že už pozná najnovšie poznatky slovenskej histórie z tej doby, neurobila nič, aby čo i len náznakom prehodnotila svoje dogmy, či vtedajšia slovenská vláda konala v daných možnostiach ako mohla a či správne, alebo úmyselne škodila každému komu mohla, ba ešte aj vlastnému národu. Ba práve naopak. Všetko zlo, ktoré sa v tomto čase stalo, až do súčasnosti (píše sa rok 2019) v plnom rozsahu pripisujú tzv. Tisovmu režimu. Z diela bratislavského Žida, autora knihy „Katastrofa slovenských židov“, je nad slnko jasnejšie, že Dr. Jozef Tiso urobil v tom čase pre záchranu slovenských Židov ďaleko viac ako ktorýkoľvek iný žijúci slovenský občan. Aj podľa tohto poznania, ktoré nám odhaľuje predmetná kniha, si treba pripomenúť, že v Európe bola II. svetová vojna, kde vládol (minimálne do r.1943!) „neotrasiteľnou“ rukou Adolf Hitler, podporený úzkopsou, alibistickou, egoistickou a v konečnom dôsledku zradcovskou politikou Anglicka (Veľkej Británie) a Francúzska. Lavírovať v prospech dobra pre národ a občanov v takejto konštelácii vojenských síl v Európe nebolo vôbec jednoduché, ba práve naopak. Z pohľadu siobolševikov nesie vinu na tragických udalostiach židovských spoluobčanov jednoducho

prezident Tiso, vtedajšia slovenská vláda a s ňou celý slovenský národ bez výnimky. A to zatiaľ stále bez možnosti obhajoby druhej strany aspoň v obyčajnej demokratickej diskusii vo verejnoprávnej televízii! Punktum.

Treba si uvedomiť a náležite oceniť ešte jednu veľmi dôležitú okolnosť. Veľká vďaka patrí Vydavateľstvu PT Marenčin za vydanie knihy „Katastrofa slovenských Židov“ od autora Arona Grünhuta. Toho človeka, ktorý organizoval a prežil celú tortúru odchodu židov do Palestíny v roku 1939. Kniha vyšla v slovenskom preklade a aj vďaka aspoň zopár predaným kusom sa podarilo rozšíriť obzor pravdy o tomto inkriminovanom období. Myslím si, že nikto nebude pochybovať o autorovom svedectve, keďže ide o židovského autora, a nie o slovenského komunistickým Československom odchovaného „historického“ podvodníka. Ako uvádzam v úvode, hneď po jej vydaní táto kniha beznádejne „zmizla“ z predaja. Čitateľ si môže po jej prečítaní (je oskenovaná prílohou tohto môjho Doslovu ktorú na požiadanie môžem zaslať) rýchlo sám domyslieť prečo?

V ďalšej časti sa pokúsim stručne analyzovať niektoré časti knihy Arona Grünhuta „Katastrofa slovenských židov“ a porovnať ich s dnešnými poznatkami histórie a výrokov týkajúcich sa rokov 1938 až 1945.

O celkovej realizácii projektu na záchranu slovenských židov pred Hitlerom (október 1938 až august 1939) sa uvádza v knihe Arona Grünhuta „Katastrofa slovenských židov“ okrem iného aj závažný fakt, že proti plánovanému odsunu až 50 000 spoluobčanov do Palestíny slovenskou vládou, čo predstavovalo približne 57% príslušníkov židovského národa žijúceho v tom čase v I. SR (z vyššie spomínaných dôvodov, že nikto nevedel, aký osud ich tu čaká po nástupe Hitlera k moci), sa s vehementným odporom postavili sionisti celej Európy. Prečo?

Niekedy na konci 19. storočia výrazne ovplyvnil viedenského židovského novinára Theodora Herzla vojenský súdny proces s kapitánom francúzskej armády, Židom Alfrédom Dreyfusom. Tento súdny proces sa stal predlohou jeho knihy „Židovský štát“. Toto dielo znamenalo začiatok politického sionizmu. Základnou myšlienkou sionistického hnutia bolo vytvorenie samostatného židovského štátu stoj čo stoj, vrátane získania teritória aj za cenu územnej anexie. Na realizáciu tohto židovského plánu nebolo totiž v kultúrnom svete miesta. Sionisti sa však rozhodli, že nový izraelský štát musí vzniknúť na pôvodnom území Izraela v Mojžišovom Kannáne, kde už bol namiesto nich, pre nich bohužiaľ, v tom čase etablovaný palestínsky národ.

Počas I. svetovej vojny prebral iniciatívu v sionistickom hnutí vyznávajúci a oddaný sionista Chajim Weizmann, neskôr prvý prezident Izraela (máj 1948). Tento pán sa v časoch tvorenia základov nového izraelského štátu vehementne vyjadroval o zákonnosti požiadavky teritória pre nový izraelský štát, ktorý mal rozhodnutím sionistického vedenia vzniknúť na území vtedajšej Palestíny, miesta posledného židovského štátu, ktorý však už niekoľko stoviek rokov neexistoval.

V spolupráci s anglickými a francúzskymi sionistami bol v roku 1917 napísaný a poslaný list ministrom zahraničných vecí Veľkej Británie lordom Arthurom Balfourom lordovi Edmondovi de Rothschildovi, ktorý vošiel do dejín pod názvom Balfourova deklarácia a obsahuje oficiálne britské uznanie sionistických požiadaviek na vytvorenie vlasti židovského štátu.

Keď začali byť Židia v roku 1938 už vážne atakovaní v Európe hitlerovským Nemeckom, zorganizovali títo sionistickí Židia v Európe stretnutie za účelom vypracovania projektu, „Ako ďalej“? Na stretnutí vystúpil a hovoril aj Chajim Weizmann: „Palestína nemôže prijať všetkých európskych Židov. Chceme, aby išli s nami iba tí najlepší mladí Židia. Chceme iba vzdelaných Židov, ktorí vstúpia do Palestíny a ich cieľom bude zvýšiť kultúru židovského národa. Ostatní Židia budú musieť zostať tam, kde sú a čeliť akémukoľvek osudu, ktorý ich čaká. Tieto milióny Židov sú iba prach na kolesách histórie a možno budú musieť byť odfúknuť. Nechceme ich poslať do Palestíny. Nechceme, aby sa Tel Aviv stal ďalším podradným getom.“ Inak povedané - nechajme ich zomrieť. Jediné, koho sionisti chceli, boli vzdelaní a kultúrni ľudia. Nepotrebovali obyčajných Židov. Toto všetko uviedol o Chajimovi Weizmannovi známy newyorský rabin Yisroel Dovid Weiss v marci alebo apríli v roku 2015.

Zaujímavé poznatky o tejto problematike sú v knihe Moshe Schönfelda (slovenský židovský rabin), ktorá vyšla v roku 1977 v Naturei Karta. Autor v nej opisuje zúfalé volanie o pomoc v listoch bratislavského rabína Michaela Dov Weissmandela od roku 1942 medzinárodným sionistickým organizáciám o finančnú pomoc, prostredníctvom ktorej by sa dal zastaviť odsun slovenských Židov do koncentračných táborov. No od židovskej Rescue Committee dostal takúto odpoveď: „Pamätajte si toto: všetci spojenci utrpeli veľa strát a ak ani my neponúkame ľudské obeť, ako môžeme získať právo sedieť pri konferenčnom stole, keď sa budú prepracovávať územné hranice? Preto je pochabé a nehanebné vymieňať židovské životy za peniaze!“

Moshe Schönfeld vo svojej knihe ešte poukázal na písomný kontakt v predmetnej veci medzi rabinmi Weissmandelom a Izákom Grünbaumom (poľsko-izraelský politik), ktorý odpovedal: „Keď sa ma spýtal (Weissmandel), či by som nemohol dať peniaze z prostriedkov United Jewish Appeal na záchranu Židov v Európe, povedal som: „Nie, a opäť vravím nie! Musíme odolať vlne, ktorá odsúva sionistické aktivity ako druhoradé...“. Zároveň pán rabin Grünbaum pripomenul, že jedna krava v Palestíne má väčšiu cenu ako všetci Židia v Poľsku (v Európe).

Tieto štyri príklady som uviedol len preto, aby čitateľ pochopil, odkiaľ fúkal vietor pri obrovských problémoch slovenskej vlády v roku 1939 v snahe zrealizovať spolu so židovskými aktivistami plán pomoci slovenskej vlády židovským spoluobčanom pri záchrane ich života. Hlavnou prekážkou repatriácie 50 000 židovských občanov do Palestíny za účelom záchrany ich života nebola slovenská vláda a prezident Dr. Jozef Tiso, ale sionisti, teda ich židovskí spolubratia.

Teraz sa pýtam, ako mohlo vzhľadom na už známe vyššie uvedené skutočnosti prísť v Benešovom Československu k tak tragickej justičnej vražde, aká sa stala v Bratislave 18. apríla 1947? A v prípade, že sa o týchto skutočnostiach dostatočne dobre nevedelo, ako je možné, že podľa dnešných už všeobecne známych historických poznatkov nebol tento muž ešte rehabilitovaný a oficiálne postavený z vďaka Slovákov a slovenských Židov na piedestál slovenského národa?

Pripomeniem ešte jednu novodobú perličku z historického poznania na Slovensku. Keď raz bola položená otázka o neochote amerických Židov počas II. svetovej vojny finančne podporiť z Ameriky bratislavského rabína Weissmandela pre potreby zastavenia odsunu židov v Európe do koncentračných táborov v Poľsku v roku 1942 odpoveď u nás dobre známeho Žida a židovského aktivistu pána profesora Mešťana, riaditeľa židovského múzea v Bratislave, bola v roku 2015 nasledovná: (citujem) „Weissmandel vyčíta Amerike, že v čase, keď tam sedeli (Židia) v kasínach, v kaviarňach a v kinách, Židia na Slovensku umierali. Ale viete sa vžiť do situácie, ktorá vtedy existovala? Čo sa vedelo o koncentračných táboroch? Čo mohla Amerika vedieť o koncentračných táboroch?“

Chcem v tomto odstavci veľmi dôrazne upozorniť na dva rozdielne až kontrastné pohľady na jednu a tú istú vec. V roku 1947 sa ústami národného súdu tvrdilo, že za všetko zlo napáchané na Židoch na Slovensku je v plnom rozsahu zodpovedná jedna osoba. Na základe tohto obvinenia bol zavraždený náš prezident, Jeho excelencia Dr. Jozef Tiso. Keď je však otázka postavená inak, keď chceme vedieť, prečo v čase fyzického likvidovania Židov v koncentračných táboroch americkí Židia nechceli pomôcť tou formou, akú navrhoval bratislavský rabin Weissmandel, naraz, čuduj sa svete, nikto tu v Európe nič nevedel o nemeckých koncentračných táboroch, tak čo už mohli vedieť o veci americkí Židia? Podľa tejto logiky jediný, čo vedel o všetkom tom zle, videl to zlo, chápal to zlo a konal v prospech tohto zla bol slovenský prezident, „nejaký“ Dr. Jozef Tiso.

Je však už veľmi dlho známe a historicky dokázané, že na všetko zlo na tomto svete vyprodukované sionizmom je treba potom neskôr nájsť akéhokoľvek vhodného viníka na tejto zemeguli, len nie z radov samotných sionistov. Tohto potom treba exemplárne potrestať. Najlepšie trestom smrti. A tak sa aj v tomto prípade stalo.

Uplynulo viac ako 72 rokov od tejto tragickej udalosti - justičnej vraždy nášho prvého prezidenta za zločiny, ktoré podľa dnešných poznatkov histórie z tohto obdobia nespáchal a čo priznala aj kniha „Katastrofa slovenských židov“ od židovského autora Arona Grünhuta. Žiaľ niet tej sily na tejto zemeguli, ktorá by túto skrivodlivosť napravila.

Národ slovenský, ak ti záleží na pravdivej histórii o svojej vlasti v čase prvej Slovenskej republiky, postav sa všetkými prostriedkami na odpor tomuto dnešnému klamstvu!

JOZEF MIKUS

Niekoľko slov o ideológii gender, ktoré povedal metropolita Krakova počas osláv 75. výročia Varšavského povstania, stačilo na vyvolanie vlny kritiky a nenávisť.

Arcibiskup Marek Jędraszewski jednoducho povedal, že namiesto červeného moru boľševického komunizmu máme dnes dúhový mor, ktorý sa zrodil v rovnakom duchu. Je preto vhodné sa pozrieť na históriu premeny červeného komunizmu na dúhový.

Začalo to v období po prvej svetovej vojne. Zatiaľ čo boľševizmus sa dostal k moci v Rusku, komunistické myslenie na Západe utrpelo krízu. Veľká vojna ukázala, že väzba na vlastný národ bola medzi proletármi silnejšia ako pocit triednej príslušnosti. Namiesto boja za "oslobodenie" triedy, sa dali opäť využiť buržoáziou.

Čo nasledovalo? Marxistická ideológia nie je založená na pravde. Jej činnosť sa obmedzuje iba na „marketing“, pomocou ktorého môže získať dostatok sily a urobiť revolúciu. A tak napr., vidiac živý národný sentiment, marxisti ako Benito Mussolini a socialisti ako Adolf Hitler, vytvorili fašizmus/národný socializmus a zaviedli revolúciu v Taliansku a Nemecku. Fašizmus je prvým dieťaťom krízy marxizmu. Ďalšie dieťa je ešte diabolškejšie a šikovne skryté, nazýva sa „kultúrny marxizmus“.

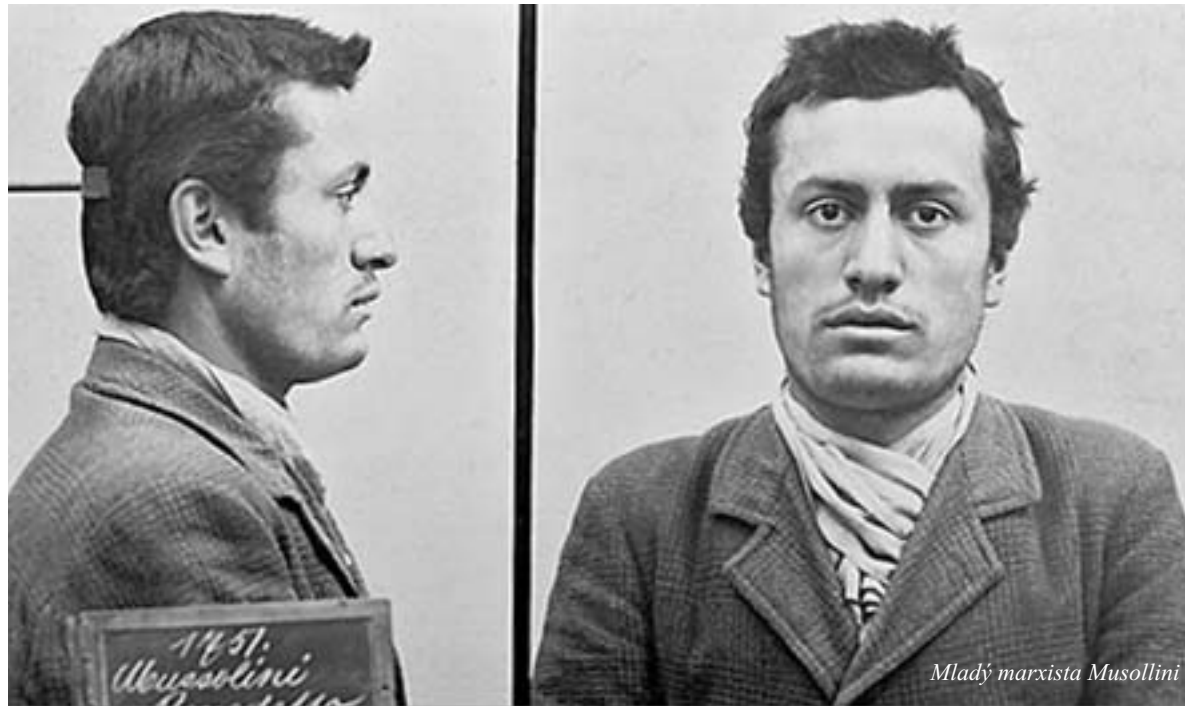
V Taliansku reagoval na krízu marxizmu nielen Mussolini, ale tiež geniálny (svojím perverzným spôsobom) komunista Antonio Gramsci. Poznamenal, že jediný udržateľný a efektívny spôsob zavedenia marxizmu vo svete, je pomalé a postupné zničenie západnej kultúry. Antonio Gramsci nazval tento proces „modifikáciou spoločného zmyslu“ (tal. „modificazione del senso comune“). To znamená, že zavedenie marxizmu nevyžaduje veľký ozbrojený priemysel, ale len pomalú a efektívnu propagandu, vhodný marketing. To je rozdiel od činnosti Lenina a Stalina, ktorí bojovali so všetkými vyznávateľmi náboženstva. Noví marxistickí „gramscianci“ nevykonávajú otvorený boj protináboženstvu, ale snažia sa vniknúť do Cirkvi svojou mentalitou a transformovať ju zvnútra na mocný nástroj marxistickej propagandy. Každý, kto sa stretol s morom teológie oslobodenia (tak rozšírenou v Latinskej Amerike), vie, čo tým myslím.

Ideológia Karla Marxa má svoje korene vo zvrátenej myšlienke Immanuela Kanta. Ten tvrdil, že skutočnosť ako taká, je absolútne chaotická a iracionálna a že to, čo ju „racionalizuje“, je ľudský rozum. Marxizmus dodáva, že v kultúre existuje určitá nadstavba vytvorená kresťanským náboženstvom, rímskym právom a gréckou filozofiou. Je to nástroj v rukách buržoázie, ktorá potláča proletariát. Preto musia byť národy oslobodené od tejto nadstavby, aby sa proletariát oslobodil.

Adolf Hitler tvrdil, že kresťanstvo ponížilo výsosť nemeckého ľudu. Aby vyslobodil svoj národ z osidel tejto nadstavby, rozhodol sa vytvoriť novú kultúru, založenú na lojalite k vlastnej rase a jej pôvodným tradíciám.

V roku 1923 vo Frankfurte Georg Lukacs a Felix Weil založili Inštitút pre sociálny výskum, ktorého úlohou bolo študovať západnú kultúru s úmyslom zničiť ju. Pôvodne sa táto inštitúcia mala nazývať Inštitút Karla Marxa, ale kvôli neslávnemu menu patróna sa rozhodlo, že bude niesť neutrálnejšie a vedecky znejúce meno. Súčasťou tejto slávnej frankfurtskej školy boli okrem iných: Max Horkheimer, Theodor Adorno, Herbert Marcuse, Erich Fromm i Wilhelm Reich. Mnohí z nich však nie sú spojovní s marxistickým hnutím. Hlavný sponzor a spoluzakladateľ ústavu Felix Weil obetoval majetok, ktorý zdedil po svojom ot-

Niekoľko slov o ideológii gender

covi biznismenovi. Áno, marxistická frankfurtská škola bola založená na plodoch kapitalistickej práce...

V roku 1939 sa frankfurtská škola presťahovala do Spojených štátov. Americká spoločnosť sa nacizmu veľmi zhrzila a „frankfurterci“ sa rozhodli túto skutočnosť využiť pre potreby svojho marxistického marketingu. Pomocou pseudovedeckej „psychológie“ bolo ešte ľahšie manipulovať s verejnou mienkou. V roku 1950 jeden z frankfurterov, Theodor Adorno, vydal knihu s názvom „Autoritárna osobnosť“. Stačí vziať skupinu ľudí pripravených vykonávať rôzne nezmyselné „výskumy“ a vyvodíť závery potrebné na potvrdenie svojej tézy.

Takto sa vytvorila škála F (ako fašizmus). Adorno na prekvapenie všetkých „zistil“, že americká spoločnosť je ponorená do fašizmu alebo aspoň s ten-

denciami k nemu. Tie sú založené na existencii „autoritárnych osobností“ v západnej spoločnosti. Komponentami autoritatívnosti sú napr. konvencionalizmus (nekritická pripútanosť k tradičným normám, nedostatočná otvorenosť svetu – pretože ako možno urobiť revolúciu bez „otvorenosti“?); autoritárna agresia proti individualistom, ktorí nerešpektujú konvencie (revolucionári sa nesmú zastaviť!); anti-intracepcia, alebo nechota preniknúť do vlastného vnútra – (Nemýliť si to so sputovaním svedomia! Zatiaľ čo katolícke sputovanie svedomia sa snaží o zdokonalenie seba samého, „intracepcia“ T. Adorna sa snaží nájsť skryté túžby na splnenie. Napr. pravdepodobne väčšina čitateľov nikdy nemala žiadne perverzne túžby a ak ste ich niekedy cítili, pokúšenie bolo zahnané ako hlúpa myšlienka. Podľa Teodora Adorna by sa

všetky zvrátené túžby mali prebudiť v nás, pretože ich potlačanie je aktom autoritatívnosti!) Ďalším rysom „autoritárskej osobnosti“ je povera a stereotypnosť (čítaj: religiozita) a „nakoniec nutkavé zaoberanie sa sexom“, ktorého prejavom je... tzv. „homofóbia“.

Týmto spôsobom začal červený mor pomaly nadobúdať dúhové farby. Fašizmus je podľa Adorna ovocím tradičnej rodiny. Muži nútení autoritatívne žiť len s jednou ženou, stavajú sa agresívnymi a vyvolávajú vojny. Takže ak chceme mier, ľudská sexualita musí byť oslobodená. Treba sa oslobodiť od okov „jednorozmernej spoločnosti“, ako to hovoril Herbert Marcuse. Týmto spôsobom, sa zrodilo v študentských kruhoch hnutie hippies, ktorého heslom bolo práve „Make love, not war“ - „Rob lásku, nie vojnu“, kde slovo „láska“ znamená „voľný sex“.

Ak niekto neguje vzťah medzi sexuálnou revolúciou v roku 1968 a neomarxistickou ideológiou frankfurtskej školy, nech uváži, ako je to možné, že poblazení študenti nasadili v praxi presne to, o čom len pred niekoľkými rokmi teoretizovali zvrátení myslitelia z Frankfurtu.

Hnutie hippies sa, okrem sexuálneho zvrátenia, spája aj s požívaním drog. My, dnes, či chceme alebo nie, sme už deťmi tejto revolúcie. Avšak generácia 68' boli deťmi rodín v starom štýle. Preto mladí ľudia oslepení ideológiou potrebovali veľkú dávku „anestézy“, aby sa zbavili výčítiek svedomia a zabudli na hodnoty, ktoré si priniesli z domova. Niektorí si myslia, že hnutie hippies je výsledkom dekadencie a prosperity amerického kapitalizmu. Práve naopak. Marcuse učil, že sexuálne oslobodená mládež sa stane pacifistickou a že vojna je hnacou silou kapitalizmu. Kapitalizmus nebol zdrojom hnutia hippies, ale hnutie hippies sa malo stať zbraňou proti kapitalizmu, ktorý chcelo zničiť sexuálnym oslobodením.

Normálny človek by si mal okamžite všimnúť absurditu frankfurtskej ideológie. Keďže sa však táto ideológia zakorenila vo všetkých kútoch sveta, je vhodné vysvetliť, že ľudská prirodzenosť nefunguje tak, ako to chcel Adorno alebo Marcuse. Pudy nekontrolované rozumom a silnou vôľou spôsobia, že človek stratí schopnosť ovládať sa. Zvyk neprimerane uspokojovaného sexuálneho pudu preto prispieva k tomu, že ľudia rovnako nerozumne nasledujú pudy hnevu, zloby atď. Stručne povedané: buď sami seba kontrolujeme a pracujeme na sebe, alebo sa stávame horší od zvierat, pretože vznešené mohutnosti duše (ktoré sú rozum a vôľa) využívame iba na uspokojenie najnižších potrieb.

V skutočnosti už Marx a Engels považovali monogamiu za „absurdný predpoklad“. Podľa nich je vtradičnej rodine manžel buržujom zotročujúcim manželku-proletárku. Rodina je podľa ideológov komunizmu ovocím súkromného vlastníctva. Muž, hromadiac súkromné vlastníctvo, chcel zabezpečiť dediča. Takže - skrz monogamiu zotročil ženu, aby vedel, kto je jeho potomkom. Skutočný komunizmus nie je možný, pokiaľ existuje rodina. Zavedenie marxistického raja si preto vyžaduje zničenie rodiny.

A to vlastne robia revolucionári dúhy.
BRAT ATANAZY MARIA WOJTAŁ
www.christianitas.sk

Adorno a Horkheimer

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky

Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava

Telefón: 0911 286 452

Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.

Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.

IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: Teodor Križka – Cena jedného čísla je 1.60 € – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

Milí moji, ja viem, že píšem ostro, ale ako môžem písať ináč, keď mám pred očami Cirkev, ktorá sa rúca a boria ju nie jej nepriatelia, ale sami veriaci, ktorí si pred týmto pohľadom úmyselne zakrývajú oči. O čo iné tu ide, ak nie o hriech proti evidentnej pravde, proti Duchu svätému, ktorý sa neodpúšťa ani v tomto veku, ani v budúcom?

Naši vlastní predstavitelia chcú z Cirkvi robiť sociálnu, charitatívnu a dokonca politickú inštitúciu. Popierajú stáročnú a tisícročnú skúsenosť, zmysel modlitby a Božej milosti v každom jednotlivcovi osobitne a v dejinách ako celku. U nás, čo sa toho hrozíme, nejde o nejakú nepraktickú mystiku a o kašľanie na konkrétne potreby ľudí. Tu ide o to, že my berieme tým chudobným, trpiacim, chorým, utláčaným a bezohľadne urážaným aj tú poslednú nádej, berieme im dôvod k viere v Božiu Prozreteľnosť.

Stále sa hovorí o tom, aké je všetko relatívne, akí musíme byť opatrní, aby sme sa nikoho ani

V prvých dňoch októbra sa v médiách objavila správa, že Múzeum moderného umenia Andyho Warhola (MMUAW) v Medzilaborciach otvorilo v Bardejove výstavu diel, v ktorých sa tento svetoznámy majster popartu (populárneho umenia) venuje náboženským témam.

V tejto súvislosti kurátorka výstavy Carmen Cilipová uviedla, že „Andy Warhol bol hlboko veriaci človek, a to je práve to málo známe o ňom. Takže práve túto stránku odhaľujeme.“ A riaditeľ Múzea Martin Cubjak dopĺňa jej informáciu: „Samozrejme, sa neprezentoval nejakými svojimi náboženskými témami počas tej svojej aktívnej tvorby už aj z toho dôvodu, že to nebolo nejaké módne, ale bola to jeho veľmi silná a intímna téma.“

Náboženská tematika umeleckej tvorby Andyho Warhola je predmetom knihy nedávno zomrelej profesorky teológie a umenia Jane Daggett Dellinberger *The Religious Art of Andy Warhol* (Continuum, New York 1998). Tam sa dozvedáme, že v posledných rokoch svojho života Warhol namaloval vyše 100 obrazov, ktoré boli inšpirované slávnou maľbou renesančného umelca Leonarda da Vinci, *Posledná večera*. Tri z tých vyobrazení majú rozmery „25 by 35 feet“ (7,6 x 10,7 metrov). V jeho umeleckej pozostalosti sa nachádza 112 portrétov Ježiša Krista.

Andy Warhol má povest' moderného umelca-bohéma a všetkého, čo s takým štýlom života súvisí. Ale to je skreslený a neúplný portrét jeho osobnosti ako umelca. Áno, bol moderným umelcom, dokonca vedúcim predstaviteľom tzv. Pop

náhodou nedotkli. Ale kde sa stratila úcta k pravde, moji milovaní? Stále tu funguje to večné a neustále pokušenie stavať sa do roly neomylných znalcov dobra a zla. Tvrdíme, že naše sily sú dostatočné, aby sme odstránili nerovnosť, zúfalstvo, omyly a krivdy, ktoré nepretržite vznikajú a nevyhnutne sa generujú v každej ľudskej spoločnosti. Aj v tej možno reálne najdokonalejšej, alebo takej, ktorá je o tom pevne presvedčená.

Bol som nedávno na prednáške katolíckeho mnicha. Bolo v nej veľa pekných a hlbokých

myšlienok o tom, ako cez vďačnosť smerovať ku šťastiu, ako byť konečne a absolútne happy. Ale je práve toto našim pozemským cieľom a určením? Náš Zakladateľ a Spasiteľ nám multiplikuje, že chudobných a nešťastných vždy budeme mať medzi sebou, že utrpenie a nezaslúžené prenasledovanie má zmysel a že práve ono je spásou pre ľudí a záchranou pre svet.

Áno, my musíme mať úctu k tým iným smerovaniam, náboženstvám, ba aj k protikladným ideológiám.

Ale kde sa stratila úcta

ku Kristovi a jeho výkupnej obeti?

Z celej prednášky vysokozdelačného mnicha pre bežného veriaceho vyplynulo, že najlepšie je byť ateistom a joginom zároveň, lebo takíto ľudia sú najhlbší a najtolerantnejší.

My sme už, počnúc posledným koncilom, prišli až k tomu, že sa pomaly, ale isto hanbíme a ospravedľňujeme aj za to, že vôbec ešte existujeme. Nechávame si na čelo kresliť posvätné znaky od hinduistických kňaziek, ktoré zbožňujú samospásu prostredníctvom vyhovenia vlast-

nému telu, ktoré hlásajú kastrovničstvo a nezmyselnosť utrpenia a obety. Bozkávame Korán a pri tejto scénke mi napadá len jedno, a to slová Ježiša adresované Judášovi v Getsemany:

„Priateľu, bozkom zrádzaš Syna človeka?“

Znovu si teda začneme vážiť svoje korene a históriu a prosíme o odpustenie a o pomoc Ježiša a jeho matku, Pomocnicu kresťanov, na ktorej sviatok píšem túto tak trochu zúfalú, ale zároveň nádejnú úvahu.

VLADO GREGOR

Andy Warhol, jeho viera a inakosť

art – umeleckého štýlu, ktorý zobrazuje obyčajné predmety každodenného života niekedy až krikľavo pestrými farbami (napríklad plechovky Campbell's soup). Ďalšou a oveľa menej známou črtou jeho života bola však jeho trvalá a neochvejná prítiľnosť ku kresťanskej viere jeho rodičov. A táto skutočnosť ho priamo spája so Slovenskom. Totiž obaja jeho rodičia, Andrej Varchola a Júlia rod. Závacká pochádzajú zo severovýchodnej slovenskej obce Miková, okres Medzilaborce. Jeho otec odišiel za prácou do Ameriky v roku 1914. Usadil sa v Pittsburskom predmestí Oakland, v štáte Pensylvánia, kde pracoval ako baník v uhoľných baniach. Po vojne v roku 1921 pricestovala za ním aj manželka Júlia. V Amerike sa im narodili traja synovia: Pavol, Ján a dňa 6. augusta 1928 Andrej. Pod vplyvom amerického prostredia rodina zmenila svoje priezvisko z „Varchola“ na „Warhol“ a dorastajúci mladík Andrej bol medzi svojimi spoločníkmi známy pod menom „Andy“.

Andrej ako chlapec pravidelne chodieval s rodičmi a súrodencami do gréckokatolíckeho kostola sv. Jána Zlatoústeho v Pittsburgu. Svojej viere sa nikdy neodcudzil. Keď v dospelých rokoch opustil rodičovský dom a presťahoval sa do New Yorku, „takmer denne navštevoval dominikánsky kostol Sv. Vincenta Ferrerského v newyorskej štvrti Manhattan (816 Lexington Ave, Manhattan NY)“. Páter Sam Matarazzo, ktorý tam bol v šesťdesiatych a sedemdesiatych rokoch farárom, spomína, ako ho často videl sedieť alebo kľačať. Obyčajne bol utiahnutý v poslednej lavici, lebo nechcel, abyho niekto spoznal a prípadne sa mu prihovoril. Inokedy sa zas zvykol zastaviť v kostole aj popoludní; zažal sviečku pred sochou Panny Márie a pobudol krátky čas v modlitbe.

Pri tom všetkom Andy Warhol vôbec netajil svoju homosexualitu. Otvorene sa hlásil k svojej sexuálnej orientácii dávno predtým, než sa to stalo módou, najmä v umeleckých kruhoch. Spomína, že vždy videl, ako sa pri tom ľudia tvária, keď to

od neho počujú a ako to mnohých privádza do rozpakov. Andy sa však vedel kresťanský vyrovnáť so životnou situáciou, ktorú vtedy mnohí pokladali za nepríjemnú, alebo dokonca nešťastnú. V tomto ohľade predstavuje príkladný typ človeka-intelektuála, ktorý nevidí v postoji Katolíckej cirkvi k sexuálnej inakosti nijakú prekážku normálneho života viery. Andy miloval svoju Cirkev, ktorá učí, že nie je hriechom ani nešťastím byť „gay“. Cirkev hlása iba toľko, že hriechne sú iba-homosexuálne akty; v tom istom zmysle, ako je hriechom každý sexuálny akt mimo manželstva.

Andy sa vypracoval na vynikajúceho umelca s originálnymi nápadmi. Jeho tvorba vyvolávala rozdielne reakcie, ale ostáva faktom, že sa ňou natrvalo zapísal do dejín umenia. Svedčí o tom aj skutočnosť, že jeho diela sa dnes radia k vrcholným prejavom umeleckej tvorby 20. storočia. Pokiaľ ide o komerčný úspech, z moderných umelcov iba Picasso a Dalí sa mu vyrovnajú. Dňa 13. nov. 2013 americký denník New York Daily News priniesol správu „Andy Warhol painting sells for \$ 105 M“ – Obraz Andyho Warhola predali za 105 miliónov dolárov. Opakujem: sto päť miliónov amerických dolárov za jeden obraz!

Beh jeho života sa náhle a neočakávane skončil uprostred produktívnej umeleckej činnosti. Vo februári 1987 sa Andy podrobil operácii žľníka. Počas postoperatívneho zotavovania zomrel v spánku v časných ranných hodinách dňa 22. februára 1987 na „zlyhanie srdca“. Jeho mŕtve telo ležalo v otvorenej rakve. V ruke držal modlitbovú knižku a červenú ružu. Mal jednoduchý, ale veľmi dojemný kresťanský pohreb so sv. omšou v gréckokatolíckom kostole Sv. Ducha v rodnom Pittsburgu. Pohrebnú kázeň predniesol msgr. Peter Tay a za umeleckú pospolitosť sa s ním rozlúčila speváčka-skladateľka Yoko Ono (manželka známeho člena speváckej skupiny Beatles Johna Lennona) a britský historik umenia John Richardson, ktorý – medziiným – povedal: „Rád by som chcel spomenúť aj

inú črtu Andyho charakteru, ktorá je skrytá pred verejnosťou a poznajú ju iba jeho najbližší priatelia: je to jeho duchovná stránka. Tí, ktorí ho poznali za okolností a v prostredí, ktoré je antitézou duchovného života, by mohli byť prekvapení, že aj takáto stránka v ňom bola. No ona tam istotne bola a je kľúčom k poznaniu umelcovej psychy. Hoci mnohí z nás Andyho pokladali – a to s určitým oprávnením – za pasívneho pozorovateľa, ktorý sa nikdy nesnažil vnucovať svoje vnútorné presvedčenie iným, vedel byť v učiteľských prípadoch veľmi účinným misionárom. Pozitívne viem aspoň o jednom prípade, kde Andy bol zodpovedný za obrátenie, za návratku kresťanskému štýlu života.

Osobitne hrdý na to, že mohol finančne podporovať a tak umožniť svojmu synovcovi štúdium na ceste ku kňazstvu. Pravidelne pomáhal charitatívnej organizácii, ktorá poskytovala jedlá a prístrešie hladným a bezdomovcom. To bol Andy, ktorý vedel takto pokorne a v skrytosti konať. Naša vedomosť o tejto jeho utajovanej zbožnosti nevyhnutne mení naše poznanie umelca, ktorý-takpovediac podvieďol svet, pretože sa o ňom nesprávne predpokladalo, že jeho životným cieľom sú peniaze, svetská sláva, obdivovaný životný štýl. Andyho život budil dojem, že bol celkom iný, než v skutočnosti bol.“

Pekné svedectvo o jeho skrytej zbožnosti vydáva aj americká kunsthistorička Kathy Schiffer, ktorá zaznamenala: „Pri svojej posteli mal Andy Warhol vlastnoručne vytvorené gypsové súsošie s Ukrižovaným Kristom a na jeho nočnom stolíku spočívala častým užívaním opotrebovaná modlitbová knižka. Pod svojou bielou košeľou nosil okolo krku retiazku s krížikom a v jeho vrecku mal vždy svoje miesto ruženec.“

V januári minulého roka sa v periodiku *The Art Newspaper* objavila správa, že Vatikánske múzeum, v spolupráci s múzeom v Pittsburgu pripravuje v roku 2019 výstavu Andyho obrazov s náboženskou témou. Riaditeľka vatikánskych múzeí, Barbara Jatta, komentovala správu slovami: „Veľmi nám záleží na tom, aby sme odhalili a predstavili duchovnú stránku umelca. Je pre nás veľmi dôležité viesť dialóg so súčasným moderným umením. Žijeme vo svete obrazov a Cirkev musí mať účasť na tomto dialógu.“

Rok 2019 sa chýli ku koncu a výstavu vo Vatikáne ešte neotvorili. Na Slovensku máme však možnosť vidieť ukážky Andyho diel s náboženskou tematikou v Bardejove. A dúfajme, že neskôr budú k nahliadnutiu aj v ďalších slovenských mestách!

FRANTIŠEK VNUK

Andy Warhol v rozhovore s pápežom Jánom Pavlom II. na verejnej audiencii v roku 1980